

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 12. septembrī¹

Lietas C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II

Erik Simpson

pret

Eiropas Savienības Padomi

un

HG

pret

Eiropas Komisiju

Pārskatīšana – Eiropas Savienības Civildienesta tiesa – Tiesnešu iecelšana – Absolūts pamats –
Papildu pārbaude – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Tiesības uz lietas
taisnīgu izskatīšanu – Tiesību aktos noteikta tiesa – Tiesiskās drošības princips –
Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudējums

1. Kādas sekas rodas situācijā, kad kandidāti, kas ir atbilstīgi kvalificēti, lai pildītu tiesneša pienākumus Eiropas Savienības Civildienesta tiesā (turpmāk tekstā – “CDT”), ir tikuši iecelti procedūrā, kura ir izrādījusies nelikumīga? Šajā iepriekš nebijušā lietu kopumā ir atrodami visi elementi, kas ļauj sniegt atbildi uz šo jautājumu. Šajās lietās rodas jautājumi par procedūru, kurā Padome ieceļ tiesnešus CDT, par Vispārējās tiesas iespējām pārbaudīt šo iecelšanu, par to, vai tā var būt papildu pārbaude, par šo pārbaudi nosakošo dažādo principu samērošanu, kā arī par to, kādas sekas tiesneša iecelšanā pieļautais pārkāpums var atstāt uz tiesvedībām, kurās šis tiesnesis ir piedalījies. Tomēr galvenais šo secinājumu uzdevums ir definēt pamatnostādnes, kuras ļautu salāgot, no vienas puses, tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu un, no otras puses, tiesisko drošību, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesu sistēmas stabilitāti.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

2. 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. panta “Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu” 1. punktā ir noteikts, ka “ikvienam ir tiesības [...] uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā [tiesību aktos noteiktā] tiesā”. Minētās konvencijas 13. pants ir veltīts tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību.

LESD

3. LESD 257. panta pirmajā un ceturtajā daļā ir paredzēts:

“Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru Vispārējai tiesai var izveidot specializētās tiesas, kuras pirmajā instancē izskata un izlemj noteiktu kategoriju lietas īpašās jomās.

[..]

Specializēto tiesu locekļus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kuras atbilst prasībām attiecībā uz tiesnešu amatiem. Amatā viņus ieceļ Padome ar vienprātīgu lēmumu.”

Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikums

4. Ar Padomes Lēmuma 2004/752/EK, Euratom (2004. gada 2. novembris), ar ko tika izveidota CDT² (Eiropas Savienības Civildienesta tiesa), 2. pantu 3. protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem tika iekļauts I pielikums³, kura 2. pantā redakcijā, kas piemērojama lietas faktiem, bija paredzēts:

“[CDT] ir septiņi tiesneši. [..]

Tiesnešus ieceļ uz sešiem gadiem. Tiesnešus, kas atstāj amatu, var iecelt amatā atkārtoti.

Visas brīvās amata vietas aizpilda, uz sešiem gadiem ieceļot jaunu tiesnesi.”

5. Šā I pielikuma 3. pantā bija noteikts:

“1. Tiesnešus ieceļ Padome saskaņā ar [LESD 257. panta ceturto daļu] pēc apspriešanās ar šajā pantā paredzēto komiteju⁴. Ieceļot tiesnešus, Padome nodrošina [CDT] sastāva līdzsvarotību, lai tajā būtu pārstāvēti dalībvalstu pilsoņi no ģeogrāfiski pēc iespējas plašākas teritorijas, ņemot vērā arī valstu tiesību sistēmu pārstāvību.

² OV 2004, L 333, 7. lpp.

³ Šis pielikums tika atcelts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2016/1192 (2016. gada 6. jūlijs) par to, lai Vispārējai tiesai nodotu kompetenci pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Eiropas Savienību un tās darbiniekiem (OV 2016, L 200, 137. lpp.), 2. pantu.

⁴ Turpmāk šajos secinājumos šī komiteja, kuras pienākumi ir uzskaitīti I pielikuma 3. panta 3. punktā, tiks dēvēta par “atlases komiteju”.

2. Jebkura persona, kas ir Savienības pilsonis un kas atbilst [LESD] 257. panta ceturtajā daļā ietvertajiem nosacījumiem, var iesniegt pieteikumu. Padome pēc Tiesas ieteikuma paredz nosacījumus un procedūras, kas reglamentē šādu pieteikumu iesniegšanu un apstrādi.

3. Izveido [atlases komiteju], kurā ir septiņas personas, ko izraugās no bijušiem Tiesas un Vispārējās tiesas locekļiem un juristiem ar atzītu kompetenci. [Atlases komitejas] locekļu norīkošanas un darbības noteikumus nosaka Padome pēc Tiesas priekšsēdētāja ieteikuma.

4. [Atlases komiteja] sniedz atzinumu par pretendentu piemērotību pildīt Civildienesta tiesas tiesnešu pienākumus. [Atlases komiteja] atzinumam pievieno to pretendentu sarakstu, kuriem ir vispiemērotākā augstos amatos gūta darba pieredze. Sarakstā iekļauj vismaz divas reizes vairāk pretendentu, nekā Padomei jāieceļ tiesnešu.”

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

6. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”)⁵ 47. panta “Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu” otrajā daļā ir noteikts:

“Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.”

7. Hartas 52. panta 3. punktā ir noteikts, ka, “ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst [ECPAK] garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību”.

CDT tiesnešu amatā iecelšanas procedūra

2013. gada aicinājums pieteikties konkursam

8. 2013. gada 3. decembrī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēts publisks aicinājums pieteikties konkursam (turpmāk tekstā – “2013. gada aicinājums pieteikties konkursam”)⁶, gatavojoties iecelt amatā divus CDT tiesnešus sešu gadu laikposmam no 2014. gada 1. oktobra līdz 2020. gada 30. septembrim. Šis aicinājums pieteikties konkursam tika izsludināts saistībā ar gaidāmajām divu CDT tiesnešu, proti, tiesnešu Š. van Rapenbuša [*S. Van Raepenbusch*] un H. Krepela [*H. Kreppel*] amata pilnvaru termiņa beigām 2014. gada 30. septembrī.

9. 2013. gada aicinājuma 2. punktā bija minēta procedūra, kas ir jāievēro:

“[..] Padome vienprātīgi ieceļ amatā tiesnešus, apspriedusies ar [atlases komiteju], ko veido septiņas personas, kuras izraugās no bijušiem Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas locekļiem un juristiem ar atzītu kompetenci. Minētā [atlases komiteja] sniedz atzinumu par

⁵ OV 2010, C 83, 389. lpp.

⁶ OV 2013, C 353, 11. lpp.

pretendentu piemērotību pildīt [CDT] tiesnešu pienākumus. Komiteja atzinumam pievieno to pretendentu sarakstu, kuriem ir vispiemērotākā augstos amatos gūta darba pieredze. Sarakstā iekļauj vismaz divas reizes vairāk pretendentu, nekā jāieceļ tiesneši.”

10. Atbilstoši 4. punktam, “tā kā 2014. gada 30. septembrī beigsies pilnvaru laiks diviem tiesnešiem, tiek izsludināts konkurss, lai ieceltu divus jaunus tiesnešus uz sešu gadu laikposmu no 2014. gada 1. oktobra līdz 2020. gada 30. septembrim”.

11. Atlases komiteja attiecīgi izveidoja sarakstu, kurā iekļāva nevis četrus, bet sešus pretendentus, kam bija vajadzīgā pieredze un kas tika sarindoti pēc nopelniem (turpmāk tekstā – “aplūkojamais kandidātu saraksts”)⁷. Tomēr šajā posmā Padome neizpildīja šīs divas amata vietas. Līdz ar to tiesneši Š. van Rapenbušs un H. Krepels turpināja pildīt amata pienākumus pēc sava amata pilnvaru termiņa beigām, proti, pēc 2014. gada 30. septembra, atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. panta trešajai daļai, saskaņā ar kuru tiesnesis turpina pildīt amata pienākumus, kamēr pēctecis viņu nomaina. Šī tiesību norma attiecībā uz CDT tiesnešiem bija piemērojama atbilstoši minēto statūtu I pielikuma 5. panta pirmajai daļai.

12. 2015. gada 31. augustā beidzās trešā CDT tiesneša, proti, tiesneses I. Rofesas i Puholas [*I. Rofes i Pujol*], amata pilnvaru termiņš⁸. Publisks aicinājums pieteikties konkursam uz šo amatu netika publicēts. Tādējādi arī tiesnese I. Rofesa i Puhola turpināja pildīt amata pienākumus pēc sava amata pilnvaru termiņa beigām atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. panta trešajai daļai.

Lēmums (ES, Euratom) 2016/454

13. Padomes Lēmuma (ES, Euratom) 2016/454 (2016. gada 22. marts), ar ko iecel trīs Eiropas Savienības Civildienesta tiesas tiesnešus (turpmāk tekstā – “lēmums par tiesnešu iecelšanu”)⁹, 1.–6. apsvērumā ir noteikts:

- “(1) Divu [CDT] [..] tiesnešu amata pilnvaru termiņš beidzās 2014. gada 30. septembrī, un vēl viena tiesneša amata pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 31. augustā. Tāpēc saskaņā ar [..] Eiropas Savienības Tiesas [..] statūt[u] [..] I pielikuma 2. pantu un 3. panta 1. punktu ir nepieciešams iecelt trīs tiesnešus, lai aizpildītu minētās brīvās amata vietas.
- (2) Pēc tam, kad 2013. gadā tika publicēts publisks aicinājums [..] pieteikties konkursam uz divām tiesnešu amata vietām [CDT], [atlases komiteja] sniedza atzinumu par pretendentu piemērotību veikt [CDT] tiesneša pienākumus. Atlases komiteja savam atzinumam pievienoja to sešu pretendentu sarakstu, kuriem ir vispiemērotākā augstos amatos gūta darba pieredze.

⁷ Padome, šķiet, nekad nav piekritusi, ka atlases komiteja varētu sarindot kandidātus pēc nopelniem. Skat. Sevón, L., “La procédure de sélection des membres du Tribunal de la fonction publique de l’Union européenne: une expérience pionnière”, *Revue universelle des droits de l’homme*, sēj. 20, Nr. 1.–3., 2011. gada 30. jūnijs, 7.–9. lpp.

⁸ I. Rofesa i Puhola tika iecelta CDT tiesneša amatā sešu gadu laikposmam no 2009. gada 1. septembra līdz 2015. gada 31. augustam ar Padomes Lēmumu 2009/474/EK, Euratom (2009. gada 9. jūnijs), ar ko iecel Eiropas Savienības Civildienesta tiesas tiesnesi (OV 2009, L 156, 56. lpp.).

⁹ OV 2016, L 79, 30. lpp.

- (3) Pēc tam, kad tika panākta politiska vienošanās par Eiropas Savienības tiesu sistēmas struktūras reformu, kā rezultātā tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2015/2422 [..], [Eiropas Savienības] Tiesa 2015. gada 17. novembrī iesniedza priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par to, lai nodotu Eiropas Savienības Vispārējai tiesai kompetenci pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem, sākot no 2016. gada 1. septembra.
- (4) Šādos apstākļos laika apsvērumu dēļ nav lietderīgi publicēt jaunu publisku aicinājumu pieteikties konkursam, bet gan izmantot to sešu kandidātu sarakstu, kuriem ir vispiemērotākā augstos amatos gūtā darba pieredze, ko atlases komiteja izveidoja pēc 2013. gadā publicētā publiskā aicinājuma pieteikties konkursam.
- (5) Tādēļ ir atbilstīgi par [CDT] tiesnešiem iecelt trīs no minētajā sarakstā iekļautajām personām, nodrošinot [CDT] sastāva līdzsvarotību, lai tajā būtu pārstāvēti dalībvalstu valstspiederīgie no ģeogrāfiski pēc iespējas plašākas teritorijas, ņemot vērā arī valstu tiesību sistēmu pārstāvību. Trīs minētajā sarakstā esošas personas ar vispiemērotāko augstos amatos gūtu darba pieredzi ir *Sean VAN RAEPENBUSCH* kungs, *João SANT'ANNA* kungs un *Alexander KORNEZOV* kungs. *João SANT'ANNA* kungs un *Alexander KORNEZOV* kungs būtu jāieceļ amatā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas. Ņemot vērā to, ka *Sean VAN RAEPENBUSCH* kungs jau bija tiesnesis [CDT] līdz 2014. gada 30. septembrim un turpināja būt amatā līdz Padomes lēmumam saskaņā ar [Eiropas Savienības Tiesas statūtu] 5. pantu, ir lietderīgi viņu iecelt amatā uz jaunu pilnvaru termiņu no nākamās dienas pēc viņa iepriekšējā pilnvaru termiņa beigām.
- (6) No [Eiropas Savienības Tiesas statūtu] I pielikuma 2. panta izriet, ka jebkura brīva amata vieta ir jāaizpilda, ieceļot jaunu tiesnesi uz sešu gadu laikposmu. Tomēr, kad tiks piemērota ierosinātā regula par to, lai nodotu Eiropas Savienības Vispārējai tiesai kompetenci pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem, [CDT] vairs nepastāvēs, un tāpēc ar šo lēmumu iecelto trīs tiesnešu amata pilnvaras *ipso facto* beigsies dienā pirms dienas, no kuras tiks piemērota minētā regula[.]”

14. Šī lēmuma 1. pantā ir paredzēts:

“Ar šo [CDT] tiesnešu amatā ieceļ:

- *Sean VAN RAEPENBUSCH* kungu no 2014. gada 1. oktobra,
- *João SANT'ANNA* kungu no 2016. gada 1. aprīļa,
- *Alexander KORNEZOV* kungu no 2016. gada 1. aprīļa.”

15. Ž. Santanna un A. Kornezovs nodeva zvērestu 2016. gada 13. aprīlī.

16. Ar 2016. gada 14. aprīļa lēmumu¹⁰ CDT norīkoja tiesnešus K. Brādliju [*K. Bradley*], Ž. Santannu un A. Kornezovu šīs tiesas otrajā palātā uz laikposmu no 2016. gada 14. aprīļa līdz 31. augustam (turpmāk tekstā – “aplūkojamais iztiesāšanas sastāvs”). Šī palāta pasludināja spriedumus un izdeva rīkojumus tostarp lietās FV¹¹, *Simpson*¹² un HG¹³.

Simpson un HG lietu priekšvēsture

Spriedums FV

17. Par šo lietu Vispārējā tiesā iesniegtajā apelācijas sūdzībā FV apgalvoja, ka CDT spriedumu, ar kuru viņa prasība tika noraidīta, esot pieņēmis nelikumīgi izveidots iztiesāšanas sastāvs, jo tiesneša, kas tika iecelts amatā, kura pienākumus iepriekš pildīja tiesnese I. Rofesa i Puhola, iecelšanas procedūra esot bijusi nelikumīga.

18. Vispārējā tiesa secināja, ka, “ņemot vērā, cik svarīga tiesību subjektu un sabiedrības palāvēībai uz tiesu neatkarību un objektivitāti ir tiesnešu iecelšanas regulējošo noteikumu ievērošana, attiecīgais tiesnesis nevar tikt uzskatīts par [atbilstošu] likumīgas tiesas [jēdzienam] [Hartas] 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izpratnē”¹⁴, un atcēla CDT spriedumu. Turpmāk šajos secinājumos es atgriezīšos pie Vispārējās tiesas argumentācijas spriedumā FV¹⁵.

19. Tiesa nepārskatīja Vispārējās tiesas spriedumu lietā FV. Pirmais ģenerālvokāts uzskatīja, ka “[ar spriedumu FV] [...] netiek nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence”. Tomēr viņš ieteica Tiesai šo spriedumu pārskatīt (kā es saprotu, tā konstitucionālās nozīmības dēļ). Šajā kontekstā Tiesa nolēma, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtu 62. pantā noteiktās formālās prasības, lai tiktu veikta pārskatīšana, nav izpildītas¹⁶.

Spriedumi lietās Simpson un HG

20. Šīs pārskatīšanas procedūras attiecas uz diviem Vispārējās tiesas spriedumiem: 2018. gada 19. jūlija spriedumu *Simpson/Padome*¹⁷ un 2018. gada 19. jūlija spriedumu HG/Komisija¹⁸ (turpmāk tekstā kopā – “pārskatāmie spriedumi”). Ciktāl pārskatīšana neskar šīs lietas pēc būtības, šeit minēšu tikai pašu būtiskāko un aicinu Tiesu šo lietu detalizētākam izklāstam skatīt Vispārējās tiesas spriedumus.

¹⁰ OV 2016, C 146, 11. lpp.

¹¹ Spriedums, 2016. gada 28. jūnijs, FV/Padome, F-40/15, EU:F:2016:137.

¹² Rīkojums, 2016. gada 24. jūnijs, *Simpson/Padome*, F-142/11 RENV, EU:F:2016:136.

¹³ Spriedums, 2016. gada 19. jūlijs, HG/Komisija, F-149/15, EU:F:2016:155.

¹⁴ Spriedums, 2018. gada 23. janvāris, FV/Padome, T-639/16 P, EU:T:2018:22 (turpmāk tekstā – “spriedums FV”), 78. punkts.

¹⁵ Skat. šo secinājumu 41. un turpmākos punktus, kā arī 126. un turpmākos punktus.

¹⁶ Tiesas lēmums, 2018. gada 19. marts, FV/Padome, pārskatīšana (C-141/18 RX, EU:C:2018:218, 4. un 5. punkts).

¹⁷ T-646/16 P, nav publicēts, EU:T:2018:493.

¹⁸ T-693/16 P, nav publicēts, EU:T:2018:492.

Lieta C-542/18 RX-II Simpson

21. *Erik Simpson* sākotnēji bija palīgdarbinieks Padomes igauņu valodas tulkošanas nodaļā. Vēlāk viņš izturēja tulkotāju konkursu, tika pieņemts darbā par ierēdni (sākumā AD 5 pakāpē un pēc tam – AD 6 pakāpē) un izturēja vēl vienu konkursu. Viņš lūdza paaugstinājumu AD 9 pakāpē, par pamatu minēdams to, ka ir izturējis attiecīgajai pakāpei atbilstošu konkursu un ka trīs ierēdņi no citām tulkošanas nodaļām, kuri ir atradušies viņa situācijai līdzīgās situācijās, šādu paaugstinājumu pakāpē bija saņēmuši.

22. Padome noraidīja gan šo lūgumu, gan *E. Simpson* sūdzību, kuru viņš bija iesniedzis saskaņā ar Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu.

23. Vēlāk CDT apmierināja *E. Simpson* sūdzību (lieta F-142/11) un atcēla Padomes lēmumu, nospiežot, ka Padome nav izpildījusi pienākumu norādīt pamatojumu. Vispārējā tiesa apmierināja Padomes iesniegto apelācijas sūdzību par šo spriedumu (lieta T-130/14 P) un nodeva lietu atpakaļ CDT (tagad – lieta F-142/11 RENV). Pēc tam ar 2016. gada 24. jūnija motivētu rīkojumu CDT otrā palāta (šādā sastāvā: tiesneši K. Brādlis, Ž. Santanna un A. Kornezovs) noraidīja prasību kopumā.

24. 2016. gada 6. septembrī *E. Simpson* iesniedza Vispārējā tiesā apelācijas sūdzību par šo rīkojumu.

25. 2018. gada 22. martā Vispārējā tiesa aicināja lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus par sprieduma FV ietekmi uz apelācijas sūdzību. Atbildot uz šo aicinājumu, abi lietas dalībnieki apgalvoja, pirmkārt, ka pamats, kas attiecas uz iztiesāšanas sastāva nelikumību (ko Vispārējā tiesa ir konstatējusi spriedumā FV), ir absolūts pamats, kas apelācijas tiesai ir jāizvērtē pēc savas ierosmes, un, otrkārt, ka apstrīdēto rīkojumu bija parakstījis tas pats iztiesāšanas sastāvs, kas bija parakstījis spriedumu FV. Līdz ar to, lietas dalībnieku ieskatā, šo rīkojumu vajadzēja atcelt to pašu iemeslu dēļ, kurus Vispārējā tiesa bija izmantoja spriedumā FV.

26. Pēc tam Vispārējā tiesa atcēla CDT rīkojumu un nodeva lietu citai Vispārējās tiesas palātai, lai tā par prasības pieteikumu lemtu pirmajā instancē. Šī tiesvedība šobrīd ir apturēta.

Lieta C-543/18 RX-II HG

27. HG, Komisijas ierēdnis, tika norīkots darbā Komisijas delegācijā ANO, Ņujorkā. Šim nolūkam viņa rīcībā tika piešķirts dienesta dzīvoklis. Saskaņā ar HG teikto, ģimenes apstākļu dēļ viņš šajā mājoklī nebija pilnībā apmeties, tomēr dažkārt to izmantoja un bija atļāvis trešajai personai (kādam draugam) apmesties šajā dzīvoklī, lai to "pieskatītu". Pret HG tika vērsta disciplinārtbildība, un viņam tika uzdots atlīdzināt Eiropas Komisijai nodarītos zaudējumus. HG iesniedza sūdzību par lēmumu attiecībā uz viņam piemēroto sodu, un tā tika noraidīta.

28. Pēc tam HG cēla prasību CDT (lieta F-149/15), tostarp prasīdams atcelt disciplinārsodu un piespriest atlīdzināt viņam it kā nodarīto kaitējumu. Šī lieta (F-149/15) tika nodota CDT otrajai palātai, kuras sastāvā sākotnēji bija tiesnesis H. Krepels, tiesnese I. Rofesa i Puhola un tiesnesis K. Brādlis. Pēc tam CDT norīkoja tiesnešus K. Brādliju, Ž. Santannu un A. Kornezovu tās otrajai palātā¹⁹, kura šādā sastāvā ar 2016. gada 19. jūlija spriedumu šo prasību noraidīja.

¹⁹ Skat. šo secinājumu 16. punktu.

29. 2016. gada 28. septembrī HG iesniedza Vispārējā tiesā apelācijas sūdzību par šo spriedumu.

30. 2018. gada 31. janvārī HG uzdeva Vispārējai tiesai rakstveida jautājumu, vai tā plāno apkopot lietas dalībnieku apsvērumus par sprieduma FV ietekmi uz apelācijas sūdzību. 2018. gada 26. martā Vispārējā tiesa aicināja lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus šajā ziņā. Atbildēdami uz šo aicinājumu, abi lietas dalībnieki uzsvēra, ka CDT spriedumu bija pasludinājis tas pats iztiesāšanas sastāvs, kuru spriedumā FV Vispārējā tiesa bija atzinusi par nelikumīgu. HG arī apgalvoja, ka pamats par iztiesāšanas sastāva nelikumību (ko šajā spriedumā konstatēja Vispārējā tiesa), ir absolūts pamats. Tādēļ viņš secināja, ka CDT spriedums ir jāatceļ to pašu iemeslu dēļ, ko Vispārējā tiesa bija izmantojusi spriedumā FV. Komisija atzina, ka secinājumi, kurus Vispārējā tiesa ir izdarījusi spriedumā FV, varētu būt pamats atcelt CDT spriedumu un nodot lietu citai Vispārējās tiesas palātai (kā to arī HG ir ierosinājis). Komisija tomēr uzskatīja, ka šai palātai būtu jāpārņem tiesvedība, tikai sākot no brīža, kad nelikumīgi ieceltais tiesnesis vai CDT palāta, kurā tas ir bijis norīkots, ir pieņēmis pirmo dokumentu.

31. Pēc tam Vispārējā tiesa atcēla pārsūdzēto CDT spriedumu un nodeva lietu citai Vispārējās tiesas palātai, lai tā par prasības pieteikumu lemtu pirmajā instancē. Šī tiesvedība šobrīd ir apturēta.

Tiesvedība Tiesā

32. 2018. gada 20. augustā pirmais ģenerālvokāts ierosināja pārskatīt lietā T-646/16 P, *Simpson*, un lietā T-693/16 P, HG, pasludinātos spriedumus. Pēc tam pārskatīšanas palāta atbilstoši Tiesas statūtu 62. panta otrajai daļai un Tiesas Reglamenta 193. panta 4. punktam pieņēma 2018. gada 17. septembra lēmumus *Simpson/Padome*, pārskatīšana²⁰ un HG/Komisija, pārskatīšana²¹. Tā uzskatīja, ka abi šie spriedumi ir jāpārskata, lai noteiktu, vai ar tiem tiek apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence.

33. Konkrētāk – pārskatīšanas priekšmetu abās lietās pārskatīšanas palāta ir precizējusi šādi:

“Pārskatīšana attiecas uz jautājumu, vai, ņemot vērā vispārējo tiesiskās drošības principu, ar [pārskatāmajiem spriedumiem] tiek apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence tādēļ, ka minētā Vispārējā tiesa kā apelācijas instance ir nospriedusi, ka iztiesāšanas sastāvs, kurš ir izdevis [pārskatāmos spriedumus], nav bijis izveidots likumīgi, jo procedūrā, ar kuru ir iecelts viens no šī sastāva locekļiem, ir pieļauts pārkāpums, tādējādi pārkāpjot [Hartas] 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā noteikto likumīgas tiesas principu.

Pārskatīšana jo īpaši attiecas uz jautājumu, vai – tāpat kā LESD 277. pantā minētie pasākumi – tiesneša iecelšana var būt pamats tiesiskuma papildu pārbaudei vai arī šāda tiesiskuma papildu pārbaude – principā vienmēr vai pēc noteikta laika – nav pieļaujama, vai tā ir ierobežoti attiecināma uz konkrēta veida pārkāpumiem, lai nodrošinātu tiesisko stabilitāti un *res judicata* spēku.”

34. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas tika aicinātas iesniegt rakstveida apsvērumus par šiem jautājumiem. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzēji apelācijas tiesvedībā Vispārējā tiesā, Padome, Komisija un Bulgārijas valdība iesniedza rakstveida apsvērumus. Lietas tika nodotas virspalātai atbilstoši Tiesas Reglamenta 195. panta 5. punktam.

²⁰ Lēmums, 2018. gada 17. septembris, C-542/18 RX, EU:C:2018:763.

²¹ Lēmums, 2018. gada 17. septembris, C-543/18 RX, EU:C:2018:764.

35. 2019. gada 21. maija tiesas sēdē visi iepriekš minētie lietas dalībnieki sniedza mutvārdu apsvērumus.

Analīze

Ievada apsvērumi

36. Iesākumā norādīšu, ka Tiesa vēl nekad nav lēmusi, vai ar Vispārējās tiesas argumentāciju spriedumā FV tiek nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence. Tiesa nepārskatīja šo spriedumu vienīgi procesuāla rakstura iemeslu dēļ, jo uzskatīja, ka pirmā ģenerāladvokāta ierosinājums pārskatīt šo spriedumu neatbilst prasītajiem nosacījumiem. Situācijās, kad Tiesa nolēmj nepārskatīt Vispārējās tiesas spriedumu tādēļ, ka ar to netiek nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence, tiek izmantots gluži cits formulējums, kurā ir vienkārši teikts – “nepārskatīt spriedumu”²².

37. Spriedumā FV izvirzītais jautājums joprojām ir aktuāls, un pārskatāmie spriedumi tikai uzsver tā nozīmīgumu. Abos šajos spriedumos Vispārējā tiesa vienkārši ir ņēmusi vērā pieeju, kuru tā iepriekš bija izmantojusi spriedumā FV, un ir atkārtojusi spriedumā FV formulēto argumentāciju. Tādējādi šīs lietas nav iespējams pārskatīt, ja vispirms netiek veikta sprieduma FV padziļināta analīze.

38. Vai ar pārskatāmajiem spriedumiem Savienības tiesību vienotība vai konsekvence tiek apdraudēta tādēļ, ka šajos spriedumos Vispārējā tiesa i) ir nospriedusi, ka šajā faktu izkārtojumā ir ticis pārkāpts Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā nostiprinātais “likumīgas tiesas princips”, savā analizē neņemot vērā tiesiskās drošības principu, un ii) ir veikusi CDT tiesneša iecelšanas tiesiskuma papildu pārbaudi?

39. Turpmākajā analizē drīzāk izmantošu jēdzienu “tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu”, nevis jēdzienu “likumīgas tiesas princips”. Pirmais minētais formulējums ir izmantots gan Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā un ECPAK 6. panta 1. punktā, gan Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – “ECT”) attiecīgajā judikatūrā šajā jomā. Uzskatu, ka Vispārējā tiesa spriedumā FV un pārskatāmajos spriedumos atsaucas uz šo tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu aspektu, kad tā min “likumīgas tiesas principu” [*principe du juge légal*] – formulējumu, ko Tiesa ir atkārtojusi, definējama šīs pārskatīšanas parametrus.

40. Vēlos arī uzsvērt, ka nedz kādā no trim apelācijas sūdzībām, kas iesniegtas Vispārējā tiesā, nedz šajās pārskatīšanas procedūrās *nekādi netiek apšaubīta to trīs personu kvalifikācija*, kas tika ieceltas par CDT tiesnešiem. Visas trīs personas bija iekļautas attiecīgajā kandidātu sarakstā. Līdz ar to visas trīs ir personas, kuras atlases komiteja bija atzinusi par tādām, “kam ir *vispiemērotākā augstos amatos gūtā darba pieredze*” (mans izcēlums) attiecīgo pienākumu pildīšanai. Citiem vārdiem, visām trim personām bija ne vien *nepieciešamās* īpašības, lai šīs personas tiktu ieceltas par CDT tiesnešiem, bet tās arī bija labākie kandidāti no visiem kandidātiem, ko bija vērtējuši atlases komiteja, kura – atgādinu – bija izveidojusi sarakstu atbilstoši [kandidātu] nopelniem. Tāpat atgādinu, ka ne brīdī nav tikusi apšaubīta šo tiesnešu vai iztiesāšanas sastāva (attiecīgajā laikposmā – CDT otrās palātas) neatkarība un objektivitāte.

²² Skat., piemēram, Tiesas lēmumus, 2011. gada 8. februāris, Komisija/*Petrilli*, pārskatīšana, C-17/11 RX, EU:C:2011:55, un 2016. gada 29. jūnijs, *Andres u.c./ECB*, pārskatīšana, C-312/16 RX, nav publicēts, EU:C:2016:520.

Par Tiesas noteiktās problemātikas pirmo daļu – tiesībām uz tiesību aktos noteiktu tiesu un šo tiesību samērošanu ar tiesiskās drošības principu

Vispārējās tiesas argumentācija spriedumā FV

41. Spriedumā FV Vispārējā tiesa pārbaudīja tiesnešu iecelšanas procedūru un uzskatīja, ka tiesiskais regulējums, kas noteikts ar 2013. gada aicinājumu pieteikties konkursam, ir ticis pārkāpts, jo Padome pēc tam izmantoja attiecīgo kandidātu sarakstu, lai ieceltu tiesnešus ne tikai abos amatos, uz kuriem attiecās 2013. gada aicinājums pieteikties konkursam, bet arī amatā, kura pienākumus pildīja tiesnese I. Rofesa i Puhola un uz kuru nekad nav ticis izsludināts aicinājums pieteikties²³.

42. Vispirms vēlos uzsvērt, ka, manuprāt, Vispārējās tiesas secinājums par tiesnešu iecelšanas procedūru ir pareizs tiktāl, ka šajā procedūrā tik tiešām bija pieļauts pārkāpums.

43. Izmantodama attiecīgo kandidātu sarakstu, lai veiktu trīs tiesnešu iecelšanu amatos, tostarp amatā, kura pienākumus iepriekš pildīja tiesnese I. Rofesa i Puhola, Padome faktiski apzināti neievēroja procedūru, ko tā pati bija precizējusi 2013. gada aicinājumā pieteikties konkursam, kā tas paredzēts Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikuma 3. panta 2. punktā. Ar īso pamatojumu, ko Padome ir izklāstījusi lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 3. un 4. apsvērumā, proti, ar iemesliem, kas attiecas uz Eiropas Savienības tiesu sistēmas struktūras reformas grafiku, manuprāt, nevar attaisnot to, ka Padome ir pārkāpusi CDT tiesnešu iecelšanai noteikto tiesisko regulējumu.

44. Tādējādi, pirms bija beidzies tiesneses I. Rofesas i Puholas amata termiņš, Padomei būtu vajadzējis uzsākt jaunu procedūru, lai šo tiesnesi aizstātu, jo 2013. gada aicinājuma pieteikties konkursam 4. punktā Padome bija skaidri noteikusi, ka šī procedūra attiecas tikai uz *divu* tiesnešu aizstāšanu, kuriem 2014. gada 30. septembrī beidzas pilnvaru termiņš²⁴. Izmantodama aplūkojamo kandidātu sarakstu *trīs* tiesnešu iecelšanai, Padome nepiemēroja pašas izstrādātos šīs procedūras noteikumus.

45. Ir saprotams, ka, pieņemdamā lēmumu par [tiesnešu] iecelšanu, Padome ir vēlējusies pēc iespējas ātrāk aizpildīt vakantos CDT tiesnešu amatus. Ar Regulas (ES, Euratom) 2016/1192²⁵ 1. un 2. pantu no 2016. gada 1. septembra CDT tika likvidēta un tās pilnvaras tika nodotas Vispārējai tiesai. Manuprāt, tas nemazina faktu, ka Padomei vajadzēja ievērot pašas noteikto procedūru. Ja 2016. gada martā Padome uzskatīja, ka tai vairs nav pietiekami daudz laika publicēt vēl npublicēto aicinājumu pieteikties kandidātiem, lai aizpildītu tiesneses I. Rofesas i Puholas ieņemto amatu, atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. panta trešajai daļai pastāvēja juridiski pamatota iespēja šai tiesnesei turpināt pildīt amata pienākumus līdz CDT darbības beigām, savukārt Padome aizpildītu abus pārējos tiesneša amatus (uz kuriem bija izsludināta kandidātu pieteikšanās).

46. Pārējā daļā procedūra, kuras rezultātā tika pieņemts lēmums par [tiesnešu] iecelšanu, pilnībā atbilda tiesiskajam regulējumam. Pienācīgi izveidotā atlases komiteja bija sagatavojusi sarakstu ar pretendentiem, kuriem augstos amatos gūtā darba pieredze ir vispiemērotākā. Šis saraksts bija

²³ Spriedums FV, 49.–51. punkts. Attiecībā uz faktiem skatīt arī šo secinājumu 17.–19. punktu.

²⁴ Proti, tiesnešu Š. van Rapenbuša un H. Krepela mandātu termiņš. Šo divu tiesnešu aizstāšanas procedūra tika uzsākta 2013. gada decembrī, gandrīz deviņus mēnešus pirms viņu mandātu termiņa beigām (skat. šo secinājumu 8. punktu).

²⁵ Lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 3. apsvērumā ir atsauce uz Komisijas priekšlikumu par šo regulu (skat. šo secinājumu 13. punktu).

derīgs pamats divu tiesnešu iecelšanai. Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikuma 3. panta 2. punktam tajā bija iekļauts vismaz divas reizes vairāk pretendentu, nekā Padomei bija jāieceļ tiesneši (proti, seši kandidāti trim galu galā ieceltajiem tiesnešiem). Padome ņēma vērā aplūkojamo kandidātu sarakstu un to izmantoja trīs attiecīgo tiesnešu iecelšanai. No lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 5. apsvēruma izriet, kā to Padome arī ir apstiprinājusi tiesas sēdē, ka tā no attiecīgā kandidātu saraksta iecēla amatā trīs kandidātus, kuriem augstos amatos gūtā darba pieredze bija vispiemērotākā, vienlaikus nodrošinot CDT sastāva līdzsvarotību, lai tajā būtu pārstāvēti dalībvalstu valstspiederīgie no ģeogrāfiski pēc iespējas plašākas teritorijas, ņemot vērā arī valstu tiesību sistēmu pārstāvību.

47. Lai arī spriedumā FV Vispārējā tiesa pareizi ir identificējusi tiesnešu iecelšanas procedūras pārkāpumu, tā tomēr nenovērtēja pareizi šī pārkāpuma tiesiskās sekas. Manuprāt, konstatētais pārkāpums varēja ietekmēt lēmumu par [tiesnešu] iecelšanu kopumā. Vispārējā tiesa vēl jo mazākā mērā ir pievērsusies delikātajam jautājumam, kā salāgot tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu un tiesiskās drošības principu.

48. Tā vietā Vispārējā tiesa identificēja “attiecīgo tiesnesi”, proti, tiesnesi, kas tika iecelts “trešajā vakantajā amatā”²⁶. No sprieduma FV²⁷ var secināt, ka, šādi rīkodamās, Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā šīs lietas prasītāja izvirzīto pirmo pamatu.

49. Man šķiet, ka šāda Vispārējās tiesas pieeja ir kļūdaina. Ja 2016. gadā Padome ir iecēlusi tiesnešus nelikumīgi, no tā izriet, ka ir *neiespējami nodalīt visas trīs CDT* [tiesnešu] iecelšanas, lai noteiktu “trešo tiesnesi”, uz kuru (Vispārējās tiesas ieskatā) vienīgo būtu attiekušies šī nelikumība.

50. Pat pieņemot, ka tikai viena no trīs [tiesnešu] iecelšanas procedūrām būtu bijusi nelikumīga, *quod non*, lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 5. apsvērumā ir minēti trīs kandidāti, kuri tiek iecelti tādā kārtībā, kādā tos bija ieteikusi atlases komiteja, neprecizējot, kurš tiesnesis ir ticis iecelts “trešajā amatā”.

51. Sekojot Vispārējās tiesas argumentācijai, augstākais varētu pieņemt, ka Š. van Rapenbušs, bijušais CDT priekšsēdētājs (iecelts amatā no 2014. gada 1. oktobra, kad beidzās termiņš viņa iepriekšējām amata pilnvarām), iespējams, bija pirmais Padomes izraudzītais kandidāts. Toties no Vispārējai tiesai pieejamās informācijas, kas izriet no sprieduma FV, nav iespējams noteikt, kurš no abiem pārējiem 2016. gada 1. aprīlī ieceltajiem kandidātiem tika iecelts kā tiesneses I. Rofesas i Puholas pēctecis bēdīgi slavenajā “trešajā amatā”. Nedz lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 5. apsvērumā, nedz 1. pantā nav norādīts, kurš kandidāts ir ticis iecelts konkrētajā amatā. Padome nekad nav uzskatījusi, ka tai būtu saistošs atlases komisijas izveidotajā sarakstā ietvertais [kandidātu] virknējums²⁸. Turklāt Padomei nepārprotami bija zināma rīcības brīvība aplūkojamajā sarakstā iekļauto kandidātu izvēlē. Ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikuma 3. panta 1. punktu tai ir “[jānodrošina] Civildienesta tiesas sastāva līdzsvarotība, lai tajā būtu pārstāvēti dalībvalstu pilsoņi no ģeogrāfiski pēc iespējas plašākas teritorijas, ņemot vērā arī valstu tiesību sistēmu pārstāvību”²⁹. Līdz ar to Padomei bija tiesisks pamats no šī saraksta izvēlēties tajā iekļauto, piemēram, pirmo, ceturto un piekto personu.

²⁶ Skat. spriedumu FV, 34.–38. un 51. punkts.

²⁷ Spriedums FV, 29. punkts.

²⁸ Skat. šo secinājumu 11. punktu un 7. zemsvītras piezīmi.

²⁹ Šajā sakarā skat. lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 5. apsvērumu.

52. Tostarp vēlot norādīt, ka tiesnesim, kas tika identificēts kā “attiecīgais tiesnesis”, nebija nekādu iespēju iesniegt varbūtējus apsvērumus par savas iecelšanas likumību, un šis apstāklis, manuprāt, var radīt jautājumus par viņa tiesību ievērošanu.

53. Vispārējā tiesa arī ir minējusi, kāda ir situācija tiem pārējiem potenciālajiem kandidātiem uz amatu, kura pienākumus pildīja tiesnese I. Rofesa i Puhola, kas būtu varējuši pieteikt savu kandidatūru, ja būtu rīkots aicinājums pieteikties konkursam³⁰. Arī šajā gadījumā man šķiet, ka Vispārējās tiesas apsvērumiem FV apelācijas sūdzībā nav nozīmes. Citu potenciālu kandidātu esamība un viņu tiesību ņemšana vērā būtu noteicoša gadījumā, ja kāds no neizraudzītajiem potenciālajiem kandidātiem būtu cēlis tiešu prasību attiecībā uz lēmumu par [tiesnešu] iecelšanu. Tomēr brīdī, kad Vispārējā tiesa pasludināja spriedumu FV, šajā tiesā tāda prasība nebija celta.

54. Jāapstājas, lai uzsvērtu, ka, pat ja es nepiekrītu Vispārējās tiesas argumentācijai kopumā, uzskatu, ka šī tiesa pamatoti ir noraidījusi Padomes argumentus, ar kuriem tā bija attaisnojusi tiesnešu iecelšanas procedūras nelikumību³¹. Manā skatījumā, šajā sprieduma FV daļā nerodas jautājumi, kuriem būtu nozīme šajās pārskatīšanas procedūrās.

55. Turpinot – Vispārējā tiesa pārbaudīja tiesnešu iecelšanas procedūras nelikumību, ņemot vērā Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā paredzētās tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, kā tās ir interpretētas atbilstoši ECPAK 6. panta 1. punkta pirmajam teikumam un ECT judikatūrai, kas prasa, lai tiktu ievērotas tiesnešu iecelšanas procedūru regulējošās tiesību normas³².

56. Vispārējā tiesa izdarīja šādu secinājumu:

“78. Šajos apstākļos, ņemot vērā, cik svarīga tiesību subjektu un sabiedrības paļāvībai uz tiesu neatkarību un objektivitāti ir tiesnešu iecelšanas regulējošo noteikumu ievērošana, attiecīgais tiesnesis nevar tikt uzskatīts par [atbilstošu] likumīgas tiesas [jēdzienam] Pamattiesību hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izpratnē.

79. Līdz ar to pirmais pamats, kas attiecas uz to, ka Civildienesta tiesas otrā palāta, kura taisīja pārsūdzēto spriedumu, nav bijusi izveidota atbilstoši tiesiskajam regulējumam, ir jāapmierina.

80. Ņemot vērā šos apsvērumus, pārsūdzētais spriedums ir pilnībā jāatceļ un otrais un trešais pamats nav jāizvērtē.”

57. Ir jākonstatē, ka starp visiem spriedumā FV plaši analizētajiem punktiem *nav centrālā jautājuma, kas rodas*, kad tiek konstatēts tiesneša iecelšanas procedūras pārkāpums, proti, jautājums, vai (un attiecīgā gadījumā – kāpēc) šāds pārkāpums varēja tieši un automātiski izraisīt CDT sprieduma, attiecībā uz kuru notiek apelācijas tiesvedība, atcelšanu. Gadījumā, kad tiesneša iecelšanas procedūrā ir pieļauts pārkāpums – kā salāgot divus vienlīdz būtiskus pamatprincipus: tiesības uz tiesību aktos noteiktu (taisnīgu un objektīvu) tiesu un tiesiskās drošības prasības? Spriedumā FV šie jautājumi nav ne mazākā mērā tikuši aplūkoti.

58. Šis sprieduma FV būtiskais trūkums, manuprāt, var nopietni apdraudēt Savienības tiesību vienotību un konsekvenci. Šī sprieduma pamatojums tika atkārtoti izmantots pārskatāmajos spriedumos. Līdz ar to turpmākā analīze attiecas uz visu šo judikatūru.

³⁰ Skat. spriedumu FV, 54.–57. punkts.

³¹ Spriedums FV, 59.–63. punkts.

³² ECT spriedums, 2009. gada 9. jūlijs, *Ilatovskiy* pret Krieviju, Nr.°6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 40. un 41. punkts. Skat. spriedumu FV, 67.–76. punkts.

Vispārējās tiesas kļūdas attiecībā uz to, kādas ir tiesnešu iecelšanas nelikumības sekas

59. Vai situācijā, kad Vispārējā tiesa bija konstatējusi *aplūkojamo pārkāpumu*, tai bija jēlkāda rīcības brīvība vai arī tai bija pienākums atcelt aplūkojamā iztiesāšanas sastāva pieņemto CDT spriedumu tādēļ, ka bija pieļauts tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpums? Gadījumā, ja iecelšanas procedūras pārkāpuma konstatēšana automātiski neizraisa [sprieduma] atcelšanu, kāda bija Vispārējās tiesas rīcības brīvība?

60. Lai vērtētu šos jautājumus, manuprāt, tiesnešu iecelšanas procedūrā pieļautais pārkāpums ir jāanalizē, ņemot vērā gan tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, gan tiesiskās drošības principu.

– Tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu

61. Hartas 47. pantā vienā tiesību normā ir ietvertas gan ECPAK 6. panta 1. punktā atzītās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, gan ECPAK 13. pantā nostiprinātās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību. Hartas 47. panta un šo ECPAK pantu savstarpējā saistība ir skaidri minēta Paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu³³. Hartas 47. panta pirmā daļa “ir balstīta uz [ECPAK] 13. pantu”, un tās otrā daļa “atbilst [ECPAK] 6. panta 1. punktam”. Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā nostiprinātās tiesības uz “tiesību aktos noteiktu tiesu” ir tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību aspekts. Šāda tiesa ir secīgu darbību kopuma rezultāts. Tiesa var tikt uzskatīta par “tiesību aktos noteiktu tiesu” vienīgi tad, ja tās izveidošanai izmantotās procedūras i) ir noteiktas tiesību aktos un ii) konkrētajā gadījumā ir tikušas piemērotas.

62. Tā kā Hartas 47. panta saturs ir atbilstīgs ECPAK garantētajām tiesībām, saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu 47. pantā nostiprināto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu nozīme un tvērums ir tādi paši kā atbilstīgajām tiesībām, kuras ir noteiktas ECPAK. Turklāt Hartas 47. pants ir jāinterpretē, pienācīgi ņemot vērā gan paskaidrojumus attiecībā uz Hartu, gan ECT judikatūru³⁴. Kā tas nepārprotami izriet no Hartas 52. panta 3. punkta, ar Savienības tiesībām tostarp var tikt piešķirta plašāka aizsardzība.

63. Saskaņā ar ECT judikatūru, “tiesai neievērojot valsts tiesību aktus par tiesu iestāžu izveidi un kompetenci, principā tiek pārkāpts 6. panta 1. punkts. Tādēļ [ECT] ir tiesības pārbaudīt, vai šajā ziņā ir tikuši ievēroti valsts tiesību akti. Tomēr, ievērojot vispārējo principu, ka valsts tiesību aktu interpretēšana visupirms ir valstu tiesu kompetencē, ECT uzskata, ka tā var apšaubīt valsts tiesu vērtējumus vienīgi gadījumā, kad ir pieļauts klajš valsts tiesību aktu pārkāpums”³⁵.

64. Tādējādi saskaņā ar ECT judikatūru, lai konstatētu tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpumu un to, ka šāda pārkāpuma (aplūkota atsevišķi) rezultātā ir pieļauts *arī* ECPAK 6. panta 1. punktā nostiprināto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpums, ir jābūt

³³ OV 2007, C 303, 17. lpp., 29. un 30. lpp

³⁴ Kā ir uzsvēris mans kolēģis ģenerālvokāts H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Oe*] secinājumos lietā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2017:395, 71. punkts un 77. zemsvītras piezīme, “tas, ka būtu jāatsaucas vienīgi uz Hartas 47. pantu, ja aplūkotā situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā (skat. spriedumu, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 54. punkts un tajā minētā judikatūra), neizslēdz [es piebilstu: protams] iespēju interpretēt šo pantu ECT judikatūras gaismā”.

³⁵ ECT spriedums, 2019. gada 2. maijs, *Pasquini* pret Sanmarino, Nr. 50956/16, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, 102. punkts. Skat., iepriekš, ECT spriedumu, 2006. gada 13. aprīlis, *Fedotova* pret Krieviju, Nr. 73225/01, CE:ECHR:2006:0413JUD007322501, 42. punkts.

“klajam”³⁶ vai “ļoti nopietnam”³⁷ piemērojamo valsts tiesību pārkāpumam. Vienīgi gadījumā, kad ir pieļauts piemērojamo valsts tiesību “klajš pārkāpums”, nav nepieciešams turpināt pārbaudi, lai pārlicinātos, vai no tā izrietošā lietas iztiesāšana (tiesvedība) ir bijusi taisnīga³⁸.

65. Līdz ar to ne katrs pārkāpums tiesnešu iecelšanas procedūrā var pietiekami apdraudēt tiesības uz “tiesību aktos noteiktu tiesu” – kas ir viens no tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu aspektiem – tādā mērā, lai tiktu pārkāptas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu³⁹. Līdz ar to ir jāpārbauda formulējuma “tiesību aktos noteikta tiesa” nozīme, ņemot vērā tā mērķi.

66. Šis formulējums aptver ne tikai “tiesas” pastāvēšanas juridisko pamatu, bet arī katras lietas iztiesāšanas sastāvu, kas ietver arī noteikumus attiecībā uz tiesnešu iecelšanu⁴⁰. Jēdziens “tiesību aktos” ietver tiesību aktus attiecībā uz tiesu iestāžu izveidi un kompetenci, kā arī visas pārējās valsts tiesību normas, kuru neievērošanas rezultātā viena vai vairāku tiesnešu piedalīšanās lietas izskatīšanā nav likumīga⁴¹.

67. Šī tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu aspekta jēga ir nepieļaut, ka izpildvarai ir neierobežota rīcības brīvība lemt par tiesas uzveidošanu un tiesnešu iecelšanu, un panākt, lai šie jautājumi tiktu regulēti tiesību aktos⁴². Izpildvaras nodalīšanai no tiesu varas ir pieaugoša nozīme ECT judikatūrā⁴³. Šis jēdziens atspoguļo tiesiskas valsts principu, kas raksturīgs visai ECPAK sistēmai, jo iestādei, kura nav izveidota atbilstoši likumdevēja gribai, noteikti trūktu demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamās legimitātes privātpersonu lietu izskatīšanai⁴⁴.

68. Līdz ar to rodas jautājums, kurā brīdī tiesnešu iecelšanu regulējošo noteikumu pārkāpums pats par sevi izraisa tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu.

69. Nesenā ECT judikatūra un it īpaši tās spriedums *Ástráðsson* šajā ziņā sniedz būtiskus precizējumus.

70. Šajā spriedumā ECT nosprieda, ka apstākļi, ka tiesnesis, kurš ir iecelts amatā, pārkāpjot valsts tiesību normas attiecībā uz tiesnešu iecelšanas procedūru, ir bijis iztiesāšanas sastāvā, kas konstatējis noziedzīgus nodarījumus, kuros ir vainojams sūdzības iesniedzējs, pats par sevi ir uzskatāms par ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpumu⁴⁵.

71. Pirms pievērsos ECT argumentācijai, ir jāmin daži šīs lietas fakti. Tā attiecās uz procedūru, kurā no jauna izveidotā apelācijas tiesā Islandē tika iecelti piecpadsmit tiesneši. Vispārīgi saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem neatkarīga novērtēšanas komisija piecu ekspertu sastāvā (turpmāk tekstā – “novērtēšanas komisija”) izraudzījās piecpadsmit kandidātus ar vislabāko kvalifikāciju, un tieslietu ministre (turpmāk tekstā – “ministre”) nevarēja iecelt kādu citu

³⁶ ECT spriedumi, 2011. gada 31. maijs, *Kontalexis* pret Grieķiju, Nr. 59000/08, CE:ECHR:2011:0531JUD005900008, 41. un 44. punkts, un 2003. gada 4. marts, *Posokhov* pret Krieviju, Nr. 63486/00, CE:ECHR:2003:0304JUD006348600, 39. un 43. punkts.

³⁷ ECT spriedums, 2009. gada 9. jūlijs, *Ilatovskiy* pret Krieviju, Nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 40. punkts.

³⁸ Skat. šo secinājumu 68.–87. punktu.

³⁹ Skat. arī šo secinājumu 68.–87. punktu.

⁴⁰ ECT spriedums, 2009. gada 9. jūlijs, *Ilatovskiy* pret Krieviju, Nr. 6945/04, CE:ECHR:2009:0709JUD000694504, 36. punkts.

⁴¹ ECT spriedums, 2019. gada 12. marts, *Guðmundur Andri Ástráðsson* pret Islandi, Nr. 26374/18, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418 (turpmāk tekstā – “spriedums *Ástráðsson*”), 98. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁴² ECT spriedums, 2009. gada 20. oktobris, *Gorguiladzé* pret Gruziju, Nr. 4313/04, ECLI:CE:ECHR:2009:1020JUD000431304, 69. punkts.

⁴³ ECT spriedums, 2018. gada 8. novembris, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá* pret Portugāli, Nr. 55391/13, 57728/13 un 74041/13, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁴⁴ ECT spriedums, 2002. gada 28. novembris, *Lavents* pret Latviju, Nr. 58442/00, CE:ECHR:2002:1128JUD005844200, 114. punkts.

⁴⁵ Spriedums *Ástráðsson*, skat. it īpaši 107., 108. un 123. punktu.

kandidātu, kurš nebūtu kāds no piecpadsmit kandidātiem. Tomēr, atkāpjoties no šī noteikuma, parlaments varēja atbalstīt ministres priekšlikumu iecelt konkrētu kandidātu, kurš, lai arī nebija iekļauts starp piecpadsmit labākajiem kandidātiem, tomēr atbilda minimālajiem iecelšanas kritērijiem⁴⁶.

72. Trīsdesmit septiņas personas iesniedza kandidatūras pieteikumus, no kuriem trīsdesmit trīs pieteikumus pārbaudīja novērtēšanas komisija. Lai arī ministre bija lūgusi tai iesniegt sarakstu ar, piemēram, divdesmit personām, no kurām tā varētu izvēlēties, novērtēšanas komisija palika uzticīga likuma formulējumam un iesniedza ministrei sarakstu, kurā bija iekļauti piecpadsmit labākie kandidāti, sarindoti pēc nopelniem, un kuram bija pievienota ļoti izvērsta novērtēšanas procedūras analīze. Ministre attiecīgajos amatos vēlējās iecelt kādus citus kandidātus. Uzskatīdama, ka lielāka nozīme pievēršama pieredzei tieslietu jomā, un atsaucoties uz likumu par vienlīdzīgām iespējām (Likums par vienlīdzīgām iespējām Nr. 10/2008), viņa iesniedza Konstitucionālo jautājumu un parlamenta pārraudzības komitejai (“*Constitutional and Supervisory Committee*” jeb “*CSC*”) sarakstu, kurā bija ietverti tikai vienpadsmit no novērtēšanas komisijas izraudzītajiem veiksmīgajiem kandidātiem⁴⁷, savukārt četras pārējās personas, lai arī tās bija ar patiešām izcilu kvalifikāciju, nebija atlases procedūras veiksmīgie kandidāti⁴⁸. Ministre nelūdza novērtēšanas komisijai veikt jaunu vērtējumu, pamatojoties uz šādi grozītajiem kritērijiem⁴⁹.

73. *CSC* sastāvā esošie parlamenta locekļi (deputāti) par ministres priekšlikumu balsoja saskaņā ar savu politisko piederību. Viņa guva vairākuma atbalstu, savukārt mazākums pauda nopietnas šaubas par ministres rīcības saderību ar administratīvo tiesību noteikumiem. Priekšlikums, ko *CSC* vairākums bija šādi apstiprinājis, pēc tam tika iesniegts parlamentā. Deputāti, balsojot stingri saskaņā ar savu politisko piederību, noraidīja viedokli, ko pauda *CSC* mazākums, kurš centās noraidīt ministres priekšlikumu. Pēc tam deputāti, no jauna balsojot saskaņā ar savu politisko piederību, ar balsu vairākumu apstiprināja ministres piedāvāto kandidātu sarakstu (balsojums bija par sarakstu kopumā, nevis par katru kandidātu individuāli, kā paredzēts likumā). Lai gan Islandes Republikas prezidents noslēgumā pauda šaubas par parlamentā notiekušo procedūru, viņš galu galā parakstīja ministres ieteikto piecpadsmit kandidātu iecelšanu apelācijas tiesā⁵⁰.

74. Attiecībā uz šīs lietas faktiem – sūdzības iesniedzēju, *G. A. Ástráðsson*, krimināllietu tiesa bija atzinusi par vainīgu transporta līdzekļa vadīšanā bez autovadītāja apliecības un esot narkotisko vielu ietekmē. Viņam tika piespriests 17 mēnešu ilgs cietumsods, kā arī viņam uz mūžu tika atņemtas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības. Viņš vērsās apelācijas tiesā, lūdzot samazināt viņam piespriesto sodu. Viņa pārstāvis – tostarp minot spriedumu FV – pēc tam izteica noraidījumu vienam no četriem tiesnešiem, kas ietilpa iztiesāšanas sastāvā un kas nebija iekļauts to piecpadsmit veiksmīgo kandidātu sarakstā, kuru bija iesniegusi novērtēšanas komisija. Tomēr gan apelācijas tiesa, gan Augstākā tiesa *G. A. Ástráðsson* argumentus noraidīja. Līdz ar to viņš iesniedza sūdzību ECT⁵¹.

⁴⁶ Spriedums *Ástráðsson*, 6. punkts.

⁴⁷ Četri kandidāti, kas šādi tika svitroti no saraksta, bija tie, kuri novērtēšanas komisijas tabulā bija ierindoti attiecīgi septītajā, vienpadsmitajā, divpadsmitajā un četrpadsmitajā vietā.

⁴⁸ Četrus kandidātus, kurus ministre bija pievienojusi sarakstam, komisija bija ierindojusi septiņpadsmitajā, astoņpadsmitajā, divdesmit trešajā un trīsdesmitajā vietā. Tā kā bija jāieceļ piecpadsmit personas un komisija skaidri izveidoja sarakstu atbilstoši nopelniem, no tā izrietēja, ka neviens no šiem kandidātiem nevarēja tikt iecelts apelācijas tiesā.

⁴⁹ Lai gūtu sīkāku informāciju, skat. spriedumu *Ástráðsson*, 7.–18. punkts. Norādišu, ka kāds juridiskais padomnieks pat bija brīdinājis premjerministra biroju par iespējamiem trūkumiem ministres ierosinātajā procedūrā; skat. sprieduma 13. punktu.

⁵⁰ Skat. spriedumu *Ástráðsson*, 19.–26. punkts.

⁵¹ Skat. spriedumu *Ástráðsson*, 36.–50. punkts.

75. Jānorāda, ka, pirms ECT veica savu analīzi, tā atsaucās gan uz spriedumu FV, gan uz EBTA Tiesas spriedumu *Pascal Nobile*⁵².

76. Lai secinātu, ka ir pieļauts ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpums, ECT aplūkoja vairākus elementus. Pirmkārt, tā pievērsa īpašu uzmanību diviem Islandes Augstākās tiesas spriedumiem saistībā ar tiesnešu iecelšanas procedūru. Attiecībā uz prasībām, ko bija cēlušī kandidāti, kuri netika iecelti, lai arī novērtēšanas komiteja tos bija ieteikusi⁵³, šīs tiesa jau divas reizes bija lēmusi, ka ministre ir pārkāpusi iecelšanas procedūru, svītrodama četrus kandidātus no novērtēšanas komisijas piedāvātā piecpadsmit kandidātu ar vislabāko kvalifikāciju saraksta un pievienodama četrus citus kandidātus (kuri tika iekļauti komisijas novērtējuma ziņojumā un atzīti par pietiekami kvalificētiem, bet kuri bija ierindoti vietā, kas izslēdza viņu iecelšanu), nebalstīdamās uz jauniem dokumentiem un neveikdama neatkarīgu faktu vērtējumu. Šī iemesla dēļ Islandes Augstākā tiesa bija piespriedusi atlīdzināt pārējiem kandidātiem nodarīto nemateriālo kaitējumu (ši tiesa bija noraidījusi prasījumu atlīdzināt nodarīto mantisko kaitējumu, kā arī prasību atcelt ministres lēmumu neiekļaut minētos kandidātus amatā iecelamo personu sarakstā)⁵⁴.

77. Otrkārt, piemērojamo valsts tiesību aktu pārkāpums bija būtisks, jo tas attiecās uz būtisku iecelšanas procedūras daļu un kandidātu atlases procedūras pašu būtību. Turklāt ministrei situācija bija zināma, un tādējādi viņa acīmredzami neievēroja piemērojamās tiesību normas⁵⁵.

78. Treškārt, lietā *Ástráðsson* ir uzsvērts, ka arī parlaments, nebalsojot atsevišķi par katra kandidāta iecelšanu, neievēroja tiesnešu iecelšanai paredzēto procedūru. Šī procedūras posma mērķis bija nodrošināt tiesu varas neatkarību no izpildvaras. Tas, ka parlaments savu uzdevumu neveica atbilstoši piemērojamajiem tiesību aktiem, bija vēl viens nopietns atlases procedūras pārkāpums⁵⁶. Vēlos norādīt, ka, lai arī ECT uz to skaidri neatsaucas savā argumentācijā par tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpumu (bet to ir skaidri pieminējusi, izklāstot faktiskos apstākļus), gan *CSC*, gan parlamentā notikušie secīgie balsojumi, apstiprinot ministres priekšlikumu, precīzi atspoguļoja to parlamentāriešu attiecīgo politisko piederību, kuri bija aicināti piedalīties⁵⁷.

79. Tādējādi ECT secināja, ka aplūkojamās procedūras pārkāpumi pēc savas dabas bija piemērojamo tiesību normu klajš pārkāpums gan no izpildvaras puses, kas pārkāpa savas rīcības brīvības robežas un acīmredzami neievēroja šīs tiesību normas, gan no parlamenta puses, kas nebija izpildījis savu uzdevumu tiesnešu iecelšanas procedūrā nodrošināt līdzsvaru starp likumdevēja varu un izpildvaru. Līdz ar to ECT nosprieda, ka šī procedūra varēja apdraudēt uzticamību, kas tiesu varai ir jārada demokrātiskā sabiedrībā, un ka līdz ar to ir pārkāpts ECPAK 6. panta 1. punkts⁵⁸.

⁵² EBTA tiesas nolēmums, 2017. gada 14. februāris, *Pascal Nobile/DAS Rechtsschutz-Versicherungs*, E-21/16. Skat. spriedumu *Ástráðsson*, 64.–69. punkts. Vispārējā tiesa atsaucās uz šo spriedumu arī sprieduma FV 75. punktā.

⁵³ Vispirms sūdzību iesniedza J.R.J. un Á.H., pēc tam E.J. un J.H.; skat. spriedumu *Ástráðsson*, attiecīgi 27.–35. un 52.–54. punkts.

⁵⁴ Spriedums *Ástráðsson*, 11., 16., 27.–35. un 105.–109. punkts.

⁵⁵ Spriedums *Ástráðsson*, 115.–118. punkts.

⁵⁶ Spriedums *Ástráðsson*, 119.–122. punkts.

⁵⁷ Spriedums *Ástráðsson*, 18.–22. punkts.

⁵⁸ Spriedums *Ástráðsson*, 123. punkts.

80. Lietā *Ástráðsson* nepārprotami ir skatīti jautājumi, kas ir kopīgi ar pārskatāmo lietu pamatā esošo situāciju. Abos gadījumos tiesnešu iecelšanas procedūrā bija ietverts neatkarīgas komisijas atzinums. Šī komisija bija iesniegusi izpildvarai sarakstu, kurā bija ietverti kandidāti ar vislabāko kvalifikāciju. Izpildvara bija pieļāvusi tiesnešu iecelšanas procedūras pārkāpumu, apzinādamās, ka tā neievēro paredzēto procedūru⁵⁹.

81. Tomēr šeit paralēles beidzas.

82. CDT tiesnešu iecelšanas procedūrā tika pieļauts *tikai viens procesuāls pārkāpums*: neizsludinot jaunu aicinājumu pieteikties konkursam uz trešo tiesneša amatu, kas starplaikā bija kļuvis vakants CDT, Padome, izmantodama esošo kandidātu sarakstu, iecēla nevis divus kandidātus, bet trīs. Tomēr tādējādi Padome izraudzījās kandidātus, kas bija ietverti atlases komitejas piedāvātajā sarakstā, kurā bija iekļauts divas reizes vairāk pretendentu, nekā Padomei bija jāieceļ tiesneši (seši pretendenti trim galu galā aizpildītajiem amatiem). Pat ja Padomei nebija pienākuma tā rīkoties, tā faktiski iecēla trīs personas, kas bija ierindotas kā pirmās sarakstā, kuru atlases komiteja bija izveidojusi atbilstoši nopelniem. Padome bija pārkāpusi paredzēto procedūru tikai ar laika grafiku saistītu iemeslu dēļ (varētu arī teikt – pārvaldības vienkāršības labad)⁶⁰ – CDT bija jābeidz darbība mazāk nekā piecus mēnešus pēc jaunielcelto tiesnešu stāšanās amatā⁶¹.

83. Turpretī tiesnešu iecelšanas procedūrā, kas ir minēta lietā *Ástráðsson*, novērtēšanas komisija bija piedāvājusi sarakstu, kurā bija iekļauti piecpadsmit kandidāti ar vislabāko kvalifikāciju – tikpat daudz, cik amatu. Ministre no šī saraksta izsvītroja četrus kandidātus un tam pievienoja citus kandidātus, kuri bija piedalījušies procedūrā un bija atzīti par pietiekami, tomēr ne tik labi kvalificētiem kā piecpadsmit ieteiktie kandidāti. Tā rīkojoties, ministre bija apzināti izsvītrojusi četrus no veiksmīgajiem kandidātiem (proti, četrus no kandidātiem, kurus novērtēšanas komisija bija atzinusi par vislabāk kvalificētajiem), lai tos aizstātu ar citiem kandidātiem pēc savas izvēles.

84. Šajā brīdī ir svarīgi uzmanīgi izvērtēt ECT sprieduma 102., 103. un 123. punktā izmantoto precīzo argumentāciju (kas, manuprāt, ir patiesais šīs tiesas analīzes pamats), ko es citēju *in extenso*:

“102. Šajā ziņā [ECT] norāda, ka atbilstoši [ECT] judikatūrā noteiktajiem kritērijiem tikai tos pārkāpumus, kuri vērsti pret valsts tiesību normām, kas regulē tiesu izveidi un kas pēc savas dabas ir būtiskas un ir tiesu sistēmas izveides un darbības neatņemamas sastāvdaļas, var uzskatīt par tādiem, kuri atbilst valsts tiesību “klaja” pārkāpuma kritērijam. Šajā kontekstā valsts tiesību “klaja” pārkāpuma jēdziens tādējādi ir saistīts ar apgalvotā

⁵⁹ *Ástráðsson* lietā ministre pilnībā apzinājās, ka viņai nav nekādas rīcības brīvības un ka viņai ir pienākums akceptēt sarakstu ar piecpadsmit vislabāk kvalificētajiem kandidātiem, kuru novērtēšanas komiteja tai bija iesniegusi (ministre faktiski bija lūgusi šai komitejai iesniegt garāku sarakstu, bet tā šo lūgumu bija noraidījusi). Pārskatāmajos spriedumos Padome pilnībā apzinājās, ka attiecīgais saraksts, kuru bija sagatavojusi atlases komiteja, bija izveidots pēc 2013. gada aicinājuma pieteikties konkursam, ar kuru bija jāaizpilda *nevis trīs*, bet divi vakantie CDT [tiesnešu] amati.

⁶⁰ No lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu skaidri izriet, ka tiesneses I. Rofesas i Puholas pilnvaru termiņš ir beidzies 2015. gada 31. augustā. No materiāliem, ar kuriem šo secinājumu sagatavošanas laikā esmu iepazinusies, neesmu spējusi rast skaidrojumu, kādēļ šīs tiesneses aizstāšanai netika izsludināts atsevišķs aicinājums kandidātiem pieteikties, šo aicinājumu publicējot vai nu pirms minētā pilnvaru termiņa beigām, vai gandrīz septiņus mēnešus ilgajā laikposmā starp minēto datumu un lēmumu par trīs CDT tiesnešu iecelšanu (2016. gada 22. martā). Tomēr, ņemot vērā 2016. gada 22. martā pieņemamo lēmumu, var uzskatīt, ka būtu sarežģīti laikus pabeigt jaunu kandidātu uzaicināšanas procedūru un pēc tam atlases komitejai veikt izvērtēšanu tā, lai jaunais tiesnesis varētu lietderīgi stāties CDT tiesneša amatā, pirms šī tiesa savu darbību beidz. Šo secinājumu 45. punktā esmu piedāvājusi citu juridisku iespēju šīs problēmas risināšanai.

⁶¹ Skat. lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu 4. apsvērumu un iepriekš 13. punktu. Š. van Rapenbuša iecelšana bija ar atpakaļejošu spēku, savukārt Ž. Santanna un A. Kornezovs sāka pildīt pienākumus tikai pēc zvēresta nodošanas 2016. gada 13. aprīlī. CDT beidza darbību 2016. gada 1. septembrī.

pārkāpuma raksturu un smagumu. Turklāt, kad [ECT] skata jautājumu, vai tiesas izveides pamatā ir bijis valsts tiesību “klajš” pārkāpums, Tiesa ņem vērā, vai ar tajā iesniegtajiem faktiem ir pierādīts, ka valsts noteikumu par tiesnešu iecelšanu pārkāpums ir bijis apzināts vai vismaz ir uzskatāms par piemērojamo valsts tiesību normu acīmredzamu neievērošanu [šajā kontekstā skat. arī spriedumu FV, 77. punkts].

103. Visbeidzot, [ECT] atgādina “izpildvaras nodalīšanas no tiesu varas jēdziena pieaugošo nozīmi tās judikatūrā” [..]. Tas pats attiecas uz “nepieciešamību aizsargāt tiesu varas neatkarību” [..]. Līdz ar to, pamatojoties uz iepriekš minētajiem principiem un ņemot vērā priekšmetu un mērķi prasībai pēc tā, lai tiesa vienmēr būtu noteikta tiesību aktos, kā arī šīs prasības ciešo saikni ar tiesiskuma pamatprincipu, [ECT] ir jāraugās dziļāk par ārēji redzamo un jāpārbauda, vai valsts noteikumu, kas piemērojami tiesnešu iecelšanā, pārkāpums ir radījis faktisku risku, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, ir īstenojuši nepamatotu rīcības brīvību, apdraudēdami tiesnešu iecelšanas procesa integritāti, veidā, kas nav paredzēts attiecīgajā laikposmā spēkā esošajos valsts tiesību aktos.

[..]

123. Ņemot vērā visus šos elementus, [ECT] ir jāsecina, ka process, kurā A. E. tika iecelts par tiesnesi apelācijas tiesā, ņemot vērā valsts tiesību procesuālo pārkāpumu – kā tos ir apstiprinājusi Islandes Augstākā tiesa – raksturu, bija attiecīgajā laikposmā piemērojamo noteikumu klajš pārkāpums. [ECT] uzskata, ka šajā procesā izpildvara, izvēlēdamās četrus jaunās apelācijas tiesas tiesnešus, tostarp A. E., īstenoja nepamatotu rīcības brīvību, kas nebija paredzēta spēkā esošajos tiesību aktos, un šis elements ir saistīts ar apstākli, ka parlaments nebija ievērojis tiesisko regulējumu, kurš bija iepriekš ieviests, lai tiesnešu iecelšanas procesā nodrošinātu pienācīgu līdzsvaru starp izpildvaru un likumdevēju. Turklāt atbilstoši Augstākās tiesas lemtajam tieslietu ministre ar savu rīcību acīmredzami pārkāpa piemērojamās tiesību normas, nolemdama četrus no piecpadsmit kandidātiem, kurus komisija bija atzinusi par viskvalificētākajiem, aizstāt ar četriem citiem kandidātiem, kuri bija atzīti par mazāk kvalificētiem, tostarp A. E. Šajā ziņā šis process ir apdraudējis uzticamību, kas demokrātiskā sabiedrībā tiesu varai ir jārada privātpersonām, un ar to ir pārkāpta principa, saskaņā ar kuru tiesai ir jābūt noteiktai tiesību aktos, būtība jeb viens no tiesiskuma pamatprincipiem. [ECT] uzsver, ka gadījumā, ja šīs lietas faktiskajos apstākļus tiktu izdarīts pretējs secinājums, tas nozīmētu uzskatīt, ka šai pamatgarantijai, kas ir nostiprināta [ECPAK] 6. panta 1. punktā, nav efektīvas aizsardzības. Līdz ar to [ECT] secina, ka šajā gadījumā [ECPAK] 6. panta 1. punkts ir ticis pārkāpts.”

85. Manuprāt, no tikko minētajiem sprieduma *Ástráðsson* punktiem izriet, ka, lai arī ir jāņem vērā, “vai ar tajā iesniegtajiem faktiem ir pierādīts, ka valsts noteikumu par tiesnešu iecelšanu pārkāpums ir bijis apzināts”, *ar šo aspektu pašu par sevi vien nepietiek*, lai tiesneša iecelšanas procedūrā pieļauta nelikumība tiktu uzskatīta par ECPAK 6. panta 1. punkta klaju pārkāpumu. Ir jāraugās tālāk par šo atsevišķi aplūkoto elementu un jāpārbauda, vai tiesnešu iecelšanai piemērojamo noteikumu pārkāpums ir radījis faktisku risku, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, ir izmantojuši savas prerogatīvas, apdraudēdami tiesnešu iecelšanas procedūras integritāti⁶². Gadījumā, ja tā tas ir – ja “izpildvara ir īstenojusi nepamatotu rīcības brīvību” (tādējādi, ka process iznākumā “apdraudēja uzticamību, kas demokrātiskā sabiedrībā tiesu varai ir

⁶² Spriedums *Ástráðsson*, 103. punkts.

jārada privātpersonām, un ar to ir pārkāpta principa, saskaņā ar kuru tiesai ir jābūt noteiktai tiesību aktos, pati būtība”), – ir pieļauts tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu “klajš” pārkāpums, kas pats par sevi rada tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu.

86. Ja šo analīzi piemēro pārkāpumam, kas pieļauts šajā lietā aplūkojamajā lēmumā par [tiesnešu] iecelšanu, nevar pamatoti secināt, ka *šis pārkāpums* varēja apdraudēt “uzticamību, kas demokrātiskā sabiedrībā tiesu varai ir jārada privātpersonām”. Atšķirībā no sprieduma *Ástráðsson* pamatā esošajiem faktiem, izpildvara neveica manipulācijas ar sarakstu, lai svītrotu atsevišķus kandidātus un tos aizstātu ar citiem kandidātiem. Ar konstatēto pārkāpumu izpildvara neīstenoja savu rīcības brīvību tā, lai tiktu apdraudēts viss tiesnešu iecelšanas process.

87. Piemērojot ECT spriedumā *Ástráðsson* noteiktos kritērijus, secinu, ka konkrētais pārkāpums, kas bija pieļauts trīs CDT tiesnešu iecelšanā – un kas ir minēts spriedumā FV un pārskatāmajos spriedumos –, nebija tāds, kas pats par sevi var izraisīt Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā nostiprināto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu “klaju pārkāpumu”. Līdz ar to ir jāpārbauda tas, ko nepārbaudīja Vispārējā tiesa, proti, vai, ņemot vērā visus būtiskos elementus, šajā gadījumā bija ievērotas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Ir acīmredzami, ka gan pārskatāmajās lietās iesniegtās prasības, gan prasītāja FV prasību skatīja CDT palāta, kuras sastāvā bija šīs tiesas tiesneša amata pienākumiem pilnīgi un pienācīgi kvalificētas personas, kas bija izraudzītas no atlases komitejas izveidotā saraksta, un ka netika konstatēta neviena kļūda, kuras dēļ iztiesāšanas sastāva īstenošana šo lietu *izskatīšana* būtu uzskatāma par spēkā neesošu.

– Tiesiskās drošības princips

88. Atsaucoties uz iepriekš minēto un pienācīgi ņemot vērā tiesiskās drošības principu, tagad vērtēšu ietekmi, kādu Vispārējā tiesa ir piedēvējusi tiesnešu iecelšanas procedūras nelikumībai, proti, CDT spriedumu lietās FV, HG un *Simpson* atcelšanu.

89. Cik man zināms, tiesiskās drošības princips, ko Tiesa ir iekļāvusi tiesību vispārējo principu skaitā⁶³, pirmo reizi Tiesas judikatūrā parādījās 1960. gadu sākumā. Šajā pirmajā spriedumā Tiesa jau veica šī principa un tiesiskuma principa samērošanu un uzsvēra, ka jautājums par to, kuram no šiem principiem ir prioritāte, katrā konkrētajā gadījumā ir atkarīgs no konfrontācijas starp attiecīgajām sabiedrības interesēm un privātajām interesēm⁶⁴.

90. Atbilstoši tiesiskās drošības principam tiesību normām ir jābūt skaidrām un precīzām, un tā mērķis ir nodrošināt Savienības tiesībās regulēto situāciju un tiesisko attiecību paredzamību⁶⁵. Tas atklāj vairākas Tiesas judikatūras šķautnes nolūkā aizsargāt Savienības tiesību sistēmas drošumu, stabilitāti, vienotību un saskaņotību⁶⁶. Tas ir avots un pamats diviem citiem Savienības tiesību principiem, kuri no tā izriet: tiesiskās palāvības⁶⁷ un *res judicata* spēka principam⁶⁸.

91. Attiecībā uz kontaktpunktu starp tiesiskās drošības principu un *res judicata* spēka principu es piekritu tam, ko raksta *Doyen Carbonnier*: “Tas, kas piešķir spriedumam tā pilno vērtību, tā pārākumu pār vienošanos, ko diviem strīdā iesaistītajiem varētu ieteikt labas gribas garāmgājējs,

⁶³ Spriedums, 1996. gada 15. februāris, *Duff u.c.*, C-63/93, EU:C:1996:51, 31. punkts.

⁶⁴ Spriedums, 1961. gada 22. marts, *Snupat/Augstā iestāde*, 42/59 un 49/59, EU:C:1961:5, 159. lpp.

⁶⁵ Spriedums, 1996. gada 15. februāris, *Duff u.c.*, C-63/93, EU:C:1996:51, 20. punkts.

⁶⁶ Lai iepazītos ar Tiesas judikatūras analīzi par šo jautājumu, skat. Puissechet, J.-P., un Legal, H., “Le principe de sécurité juridique dans la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes”, Cahiers du Conseil Constitutionnel Nr. 11, 2001. gada decembris.

⁶⁷ Spriedums, 1973. gada 4. jūlijs, *Westzucker*, 1/73, EU:C:1973:78, 6. punkts.

⁶⁸ Spriedums, 1999. gada 1. jūnijs, *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, 46. punkts.

nav apstākļi, ka šis spriedums atbilst absolūtajai patiesībai (kas ir patiesība?), – tas ir apstākļi, ka valsts tam ir piešķirusi īpašu spēku, kas liedz to apšaubīt, jo strīdiem ir nepieciešams iznākums [..], un tas garantē visiem ļaudīm stabilitāti, drošību un savstarpēju mieru.”⁶⁹.

92. Tādējādi Tiesa nav vilcinājusies ierobežot laikā savu spriedumu sekas, lai aizsargātu tiesisko drošību. Attiecībā uz prasību atcelt tiesību aktu šī iespēja ir skaidri paredzēta LESD 264. panta 2. punktā. Tiesa šādu ierobežošanu ir veikusi arī prejudiciāla nolēmuma tiesvedībās gan attiecībā uz interpretāciju, gan attiecībā uz spēkā esamību. Piemēram, spriedumā *Defrenne* Tiesa ir uzsvērusi, ka “primāri tiesiskās drošības apsvērumi saistībā ar attiecīgo interešu – gan publisku, gan privātu – kopumu principā liedz apstrīdēt atlīdzības par laikposmiem [..] pirms šī sprieduma datuma, izņemot tās, kas attiecas uz darba ņēmējiem, kuri jau iepriekš ir cēlušies prasību tiesā vai iesnieguši līdzvērtīgu sūdzību”⁷⁰. Tomēr tikai “izņēmuma kārtā” Tiesa, “piemērojot Kopienu tiesību sistēmai raksturīgo vispārējo tiesiskās drošības principu, var ierobežot iespēju visām ieinteresētajām personām atsaukties uz normu, kuru tā ir interpretējusi, lai apstrīdētu labā ticībā nodibinātās tiesiskās attiecības. Lai varētu pieņemt lēmumu par šādu ierobežojumu, ir jāievēro divi pamatnosacījumi, proti, ieinteresēto personu labas ticības esamība un būtisku traucējumu rašanās risks”⁷¹.

93. Tiesa ir minējusi tiesiskās drošības principu, arī lemjot par jautājumiem attiecībā uz Savienības tiesību aktu atsaukšanu. Tādējādi nelikumīga tiesību akta atsaukšana ir atļauta, ja tā notiek saprātīgā termiņā un ja iestāde, kura to ir pieņēmusi, ir pietiekami ņēmusi vērā, kādā mērā prasītāja, iespējams, varēja paļauties uz tiesību akta likumību; ja šie nosacījumi nav ievēroti, atsaukšana aizskar tiesiskās drošības un tiesiskās paļāvības principus un ir jāatceļ⁷².

94. Arī ECT ir atzinusi tiesiskās drošības principu, lai arī tas nav skaidri minēts ECPAK.

95. Tādējādi saistībā ar ECPAK 6. panta 1. punktu tā ir nospriedusi, ka “tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā” nav absolūtas un tām ir piemērojami precīzi noteikti ierobežojumi, tostarp lai nodrošinātu pareizu tiesvedību un it īpaši tiesiskās drošības principa ievērošanu. Tomēr šiem ierobežojumiem ir jābūt samērīgiem un ar tiem nedrīkst ierobežot indivīdam doto iespēju vērsties tiesā tādā veidā vai tādā apmērā, ka tiktu apdraudēta tā tiesību uz lietas izskatīšanu tiesā būtība⁷³.

96. ECT ir arī piešķirusi iespēju ierobežot laikā savu nolēmumu sekas, uzskatot, ka “tiesiskās drošības princips, kas ir noteikti raksturīgs kā [ECPAK] tiesībām, tā [Savienības] tiesībām, ļauj [attiecīgajai valstij] neapstrīdēt tiesību aktus vai juridiskās situācijas, kuri radušies pirms šī sprieduma pasludināšanas”⁷⁴. Šis princips, kā to ir īstenojusi ECT, ietver stabilitātes un paredzamības dimensijas, kas tajā ir stingri iekļautas⁷⁵.

⁶⁹ Carbonnier, D., *Droit civil, Introduction*, Nr. 46, minēts padomnieka referenta C. Charruault [K. Šario] ziņojumā par Kasācijas tiesas 2006. gada 7. jūlija spriedumu (plēnums) Nr. 540.

⁷⁰ Spriedums, 1976. gada 8. aprīlis, *Defrenne*, 43/75, EU:C:1976:56, 74. un 75. punkts.

⁷¹ Spriedums, 2007. gada 18. janvāris, *Brzeziński*, C-313/05, EU:C:2007:33, 56. punkts.

⁷² Spriedums, 1987. gada 26. februāris, *Conorzio Cooperativo d'Abruzzo/Komisija*, 15/85, EU:C:1987:111, 12. un 17. punkts.

⁷³ ECT spriedums, 1998. gada 28. oktobris, *Pérez de Rada Cavanilles* pret Spāniju, Nr. 28090/95, CE:ECHR:1998:1028JUD002809095, 44. un 45. punkts. Par šo jautājumu skat. arī ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] viedokli lietā *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, 59. un 60. punkts un tajos minētā judikatūra.

⁷⁴ ECT spriedums, 1979. gada 13. jūnijs, *Marckx* pret Beļģiju, Nr. 6833/74, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, 58. punkts.

⁷⁵ Soulas de Russel, D., un Raimbault, Ph., “Nature et racines du principe de sécurité juridique: une mise au point”, *Revue internationale de droit comparé*, 55. sēj., Nr. 1, 2003. gada janvāris–marts, 85.–103. lpp., it īpaši 90.–91. lpp.

97. Tagad vērtēšu, vai gadījumā, kad tiek konstatēts pārkāpums kāda tiesneša iecelšanas procedūrā, tiesiskās drošības princips liedz “automātiski” šāda pārkāpuma dēļ anulēt spriedumus, kurus šis tiesnesis ir pasludinājis vai kuru pasludināšanā viņš ir piedalījies.

98. No virspusējas un noteikti ne pilnīgas attiecīgās judikatūras izpētes šķiet, ka šādas automātiskas sekas *neizriet* no dalībvalstu kopīgām tiesību tradīcijām. Gluži pretēji – dažu valstu tiesību sistēmās pastāv mehānismi, lai samērotu tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, no vienas puses, un tiesiskās drošības principu, no otras puses. Minēšu dažus izmantoto risinājumu piemērus, kas man šķiet tādi, no kuriem var smelties iedvesmu, vienlaikus apzinoties, ka šis uzskaitījums nav izsmelošs un ka risinājumi dažādās dalībvalstīs un dažādās tiesību nozarēs ir atšķirīgi, it īpaši krimināltiesībās.

99. Francijā, pārbaudot dekrētu par trīs tiesnešu iecelšanu tiesiskumu, *Conseil d'État* [Valsts padome] divos principiālos spriedumos noteica, ka šo tiesnešu iecelšanas atcelšana ar tūlītēju atpakaļejošu spēku acīmredzami pārmērīgi apdraudētu valsts tiesu iestāžu darbību. Līdz ar to *Conseil d'État* nolēma, ka lēmums, ar ko tiek atcelta šo tiesnešu iecelšana, stājas spēkā pēc vairākām nedēļām. Šajā gadījumā *Conseil d'État* uzskatīja, ka tad, ja “administratīva akta atcelšana principā nozīmē, ka šis akts ir atzīts par tādu, kura nekad nav bijis”, situācijās, kad “izrādās, ka šis atcelšanas atpakaļejošais spēks var izraisīt acīmredzami pārmērīgas sekas gan sakarā ar šī akta radīto ietekmi un situācijām, kas varēja izveidoties, kad tas bija spēkā, gan sakarā ar vispārējām interesēm, kuras var būt saistītas ar šīs ietekmes saglabāšanu uz laiku, administratīvajai tiesai [...] ir jāņem vērā, pirmkārt, atcelšanas atpakaļejošā spēka ietekme uz dažādajām pastāvošajām sabiedriskajām un privātajām interesēm un, otrkārt, neērtības, ko, ņemot vērā tiesiskuma principu un attiecīgo personu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, radītu atcelšanas iedarbības ierobežošana laikā”⁷⁶.

100. Arī Anglijā un Velsā (nevaru spriest par pārējām Apvienotās Karalistes daļām) izmantotā pieeja man šķiet interesanta, kaut vai tās pragmatisma dēļ vien. Šajā tiesību sistēmā ir atzīts “tiesneša *de facto*” princips, saskaņā ar kuru tiesneša izdoti akti likuma vārdā var palikt spēkā, pat ja šī tiesneša iecelšana vairs nav spēkā un tai nav nekāda juridiska spēka. Tādējādi lietā, ko sākotnēji *High Court of Justice, Queen's Bench Division* (Augstā tiesa, Karaļnama kompetences lietu departaments, Apvienotā Karaliste) bija izskatījis tiesnesis, kurš nebija kompetents būt amatā, prasītājs (pirmajā instancē) bija apstrīdējis tiesneša kvalifikāciju iztiesāt lietu un (apelācijas instancē) bija prasījis, vai šī situācija atbilst ikvienas personas tiesībām tikt uzklausītam “tiesību aktos noteiktā” tiesā. Saskaņā ar *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Apvienotā Karaliste) ļoti garo spriedumu “tiesneša *de facto*” princips var piešķirt spēkā esamību gan attiecīgā tiesneša izdotajiem aktiem, gan pašai tiesas izveidei, to padarot par atbilstošu ECPAK 6. panta 1. punkta prasībām. No *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) argumentācijas izriet, ka šī principa mērķis ir aizsargāt ikvienu personu, kas ceļ prasību tiesā, to uzskatot par pienācīgi izveidotu tiesu. Šī principa loģika tiecas saglabāt lietu ātru izskatīšanu, tiesisko drošību, stabilitāti un sabiedrības uzticību tiesību sistēmai, kā arī izvairīties no strīdiem par [tiesnešu] iecelšanas formalitātēm. Tomēr “tiesneša *de facto*” princips netiek piemērots personām, kuras ir piedalījušās iztiesāšanas sastāvā, apzinādamās šādas savas kompetences trūkumu (personas, ko dēvē par “uzurpatoriem”). Šo personu izdotie lēmumi tiek atzīti par spēkā neesošiem”⁷⁷.

⁷⁶ CE, 6^e/1^e SSR, 2007. gada 12. decembra lēmums Nr. 296072, ECLI:FR:CESSR:2007:296072.20071212; CE, *sect.*, 2010. gada 30. decembra lēmums Nr. 329513, ECLI:FR:CESEC:2010:329513.20101230.

⁷⁷ *Fawdry & Co (A Firm) v Murfitt v Lord Chancellor's Department [2002] EWCA Civ 643.*

101. Vācijā *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) bija iespēja precizēt, ka, neraugoties uz tiesību uz “likumīgu tiesu”, kā tās nostiprinātas Vācijas konstitūcijā, būtisko nozīmi attiecībā uz personām, kuras ir vērsušās tiesā, principā šīs tiesības tikai novērš tiesu iestāžu manipulācijas risku. Atbalstot šo pieeju, *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa) ir skaidri uzsvērusi, ka šāda “absolūto” tiesību uz “likumīgu tiesu” ierobežošana ir pamatota, ņemot vērā tiesisko drošību⁷⁸.

102. Čehijas Republikā, veicot pārbaudi par tiesneša norīkošanu *Nejvyšší soud* (Augstākā tiesa, Čehijas Republika), kuras rezultātā šī norīkošana tika atcelta procesuālu pārkāpumu dēļ, *Ústavní soud* (Konstitucionālā tiesa, Čehijas Republika) nolēma atstāt spēkā nolēmumus, ko bija pasludinājusi palāta, kurā attiecīgais tiesnesis bija amatā, un tādējādi deva priekšroku pilsoņu tiesiskās palāvības principam un labticības aizsardzības principam⁷⁹.

103. Spānijā *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa, Spānija) lēma, ka pārkāpumi attiecībā uz tiesneša iecelšanu vai norīkošanu nenozīmē, ka spēku zaudē gan visa iecelšanas procedūra, gan šī tiesneša pasludinātais spriedums⁸⁰. Šī interpretācija ir pamatota ar nepieciešamību garantēt tiesisko drošību⁸¹. Tajā pašā judikatūrā tomēr šaubu gadījumos ir izdarīts skaidrs nošķirums attiecībā uz konkrētā tiesneša objektivitāti vai neatkarību⁸². Ja trūkst šo elementu, sprieduma atcelšana var būt pamatota.

104. Tādēļ vairākās dalībvalstīs tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu netiek uzskatītas par absolūtām, un tādējādi ikviena iejaukšanās šajās tiesībās automātiski neizraisa visu to spriedumu atcelšanu, kuru taisīšanā attiecīgais tiesnesis ir piedalījies. No tā drīzāk izriet tendence tiekties samērot, no vienas puses, šīs tiesības un, no otras puses, tiesisko drošību.

105. Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāpievēršas jautājumam, kā veikt šo samērošanas uzdevumu situācijā, kad tiek konstatēts pārkāpums tā tiesneša iecelšanas procedūrā, kurš ir piedalījies attiecīgās lietas izskatīšanā.

106. Manuprāt, viss ir atkarīgs no aplūkojamā pārkāpuma rakstura.

107. Necentīšos šeit izveidot izsmeļošu iespējamo pārkāpumu sarakstu. Man šķiet, ka pastāv vesela pārkāpumu gamma, sākot no procesuālas kļūdas, kas ir patiešām “*de minimis*”, līdz tiesnešu iecelšanu regulējošo būtisko kritēriju klajam pārkāpumam. Pirmajā pārkāpumu kategorijā ietilptu, piemēram, tas, ka tiesneša iecelšanas vēstulē pēc atbildīgā ministra paraksta būtu bijis jābūt zīmogam zaļā krāsā, taču steidzīga palīdzība, kļūdīdamās zīmoga tintes izvēlē, ir izmantojusi zilas krāsas zīmogu. Otrās pārkāpumu kategorijas piemērs būtu manipulēšana ar procedūru no atbildīgo politiķu puses, lai panāktu, ka par tiesnesi tiek iecelta tiem uzticama persona, kurai nav aicinājumā pieteikties konkursam prasītā diploma tieslietās, bet kura bez kādām šaubām visām valdībai opozīcijā esošām personām piespriedu mūža ieslodzījumu.

108. Man šķiet, ka šajos secinājumos iepriekš analizētās ECT judikatūras noteiktajam kritērijam šeit ir īpaša nozīme.

⁷⁸ *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa) rīkojums, 1996. gada 27. oktobris, 2 BvR 1375/96; skat. arī *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) rīkojumu, 2005. gada 26. aprīlis, X ZB 17/04.

⁷⁹ *Ústavní soud* (Konstitucionālā tiesa) spriedums, 2006. gada 12. decembris, Nr. Pl. ÚS 17/06-2.

⁸⁰ *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) spriedums, 164/2008, 2008. gada 15. decembris (ECLI:ES:TC:2008:164).

⁸¹ *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) spriedums, 101/1984, 1984. gada 28. novembris (ECLI:ES:TC:2008:101).

⁸² *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) spriedums, 164/2008, 2008. gada 15. decembris, (ECLI:ES:TC:2008:164).

109. Gadījumā, kad ir ticis pieļauts tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu “klajš” pārkāpums, ar kuru tiek apdraudēta uzticamība, kas tiesu varai demokrātiskā sabiedrībā ir jārada privātpersonām, nav šaubu, ka šādu pārkāpumu skartie spriedumi vienkārši ir jāatceļ. Turpretī, ja attiecīgais pārkāpums ir mazāk nopietns un nav tāds pārkāpums kā iepriekš minētais, tiesiskās drošības princips liedz šos spriedumus automātiski atcelt. Attiecīgā situācija drīzāk ir jāanalizē detalizētāk, ņemot vērā šo būtisko principu. Konkrētās situācijās var gadīties, ka šis princips gūst virsroku pār tiesībām uz tiesību aktos noteiktu tiesu⁸³. Tomēr, ja izrādās, ka pārkāpums ir nelabvēlīgi ietekmējis tiesību uz taisnīgu tiesu *pašā to būtībā*, šīs tiesības obligāti kļūst prioritāras pār tiesiskās drošības principu un attiecīgais spriedums ir jāatceļ.

110. Manuprāt, lai gan pārskatāmajās procedūrās aplūkots pārkāpums, protams, ir daudz nopietnāks nekā parasta kļūda, izvēloties nepareizas krāsas tinti, tas tomēr *nevar tikt* uzskatīts par “tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu klaju pārkāpumu”.

111. Tādējādi, nosprieždama, ka CDT tiesnešu iecelšanas procedūrā pieļautais pārkāpums varēja apdraudēt tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu un līdz ar to attiecīgie spriedumi ir automātiski jāatceļ, *necenšoties* šo iepriekš minēto principu samērot ar tiesiskās drošības principu, Vispārējā tiesa pārskatāmajos spriedumos (tāpat kā spriedumā FV) ir pieļāvusi nopietnu tiesību kļūdu.

Par Tiesas noteiktās problemātikas otro daļu – tiesneša iecelšanas likumības “papildu” pārbaudi

112. Uzreiz norādišu, ka spriedumā *Simpson* Vispārējā tiesa, rīkodamās pēc savas ierosmes, jautāja pusēm, kādi secinājumi ir izdarāmi no sprieduma FV⁸⁴, savukārt lietā HG prasītājs pats uzdeva jautājumu par iespējamu nelikumību iztiesāšanas sastāva izveidē⁸⁵.

113. Pirms aplūkoju jautājumu, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, kā apelācijas tiesa veidama pirmās instances tiesas iztiesāšanas sastāva tiesnešu iecelšanas pārbaudi pēc savas ierosmes, pievērsīšos jautājumam, vai šajā kontekstā Vispārējai tiesai bija nepieciešams veikt papildu pārbaudi, pamatojoties uz LESD 277. pantu, jo šis temats tika spraiģi apspriests tiesas sēdē.

Par LESD 277. panta piemērojamību

114. Savienības tiesību aktu papildu pārbaudes iespēja ir paredzēta LESD 277. pantā. Tā tiek īstenota, nevis ceļot atsevišķu prasību, bet kā papildu procedūra Savienības tiesā kopā ar galveno prasību⁸⁶. Šāda iespēja ietver vispārējo principu ar mērķi nodrošināt, lai ikvienai personai būtu vai būtu bijusi iespēja apstrīdēt Savienības tiesību aktu, ar kuru ir pamatots pret šo personu vērst lēmums⁸⁷.

⁸³ Šajā kategorijā neapšaubāmi ietilpst tīri formālas dabas pārkāpumi.

⁸⁴ Spriedums, 2018. gada 19. jūlijs, *Simpson/Padome*, T-646/16 P, nav publicēts, EU:T:2018:493 31. punkts. Skat. arī šo secinājumu 25. punktu.

⁸⁵ Spriedums, 2018. gada 19. jūlijs, *HG/Komisija*, T-693/16 P, nav publicēts, EU:T:2018:492, 32. punkts.

⁸⁶ Spriedums, 1981. gada 16. jūlijs, *Albini/Padome un Komisija*, 33/80, EU:C:1981:186, 17. punkts.

⁸⁷ Spriedums, 2015. gada 16. aprīlis, *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 18. punkts un tajā minētā judikatūra.

115. Nekavēšos pie visiem nosacījumiem, kuri ir noteikti LESD 277. pantā un kuriem ir jāpiepildās, lai izvirzītu “iebildi par prettiesiskumu”, proti, ka personai, kura izvirza šādu iebildi, ir jābūt “lietas dalībniekam”⁸⁸ “tiesvedībā” par pamatprasību. Aplūkošu tieši to, kuram ir vislielākā nozīme šajās konkrētajās lietās. Iebildi par prettiesiskumu var izvirzīt vienīgi ar mērķi apstrīdēt “vispārpiemērojamu” tiesību aktu, ko ir pieņēmusi Savienības iestāde vai struktūra⁸⁹.

116. Tādējādi, lai noteiktu lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu pārbaudes pamatu, ir nepieciešams noteikt šā lēmuma juridisko dabu. Šo juridisko dabu vispirmām kārtām nosaka tiesību akta autors – Padome. Tātad ir runa par Savienības iestādes aktu pretēji Tiesas un Vispārējās tiesas tiesnešu un ģenerālvokātu iecelšanai, kas notiek, dalībvalstu valdībām savstarpēji vienojoties saskaņā ar LESD 253. panta pirmo daļu.

117. Turklāt šo juridisko dabu nosaka kvalifikācija, kas aktam ir piešķirta Savienības primārajās tiesībās, proti, “lēmums”. Tātad ir runa par atvasināto tiesību aktu, kas pieņemts nevis saskaņā ar “parasto” likumdošanas procedūru, kura noteikta ar LESD 289. panta 1. punktu, bet saskaņā ar īpašo procedūru, kas paredzēta LESD 257. panta ceturtajā daļā saistībā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikuma 3. panta 1. punktu.

118. Judikatūrā ir izstrādāts vispārpiemērojama akta jēdziens. To var secināt no apstākļa, ka aplūkojamais akts ir piemērojams objektīvi noteiktām situācijām un tas rada tiesiskas sekas attiecībā uz vispārēji un abstrakti definētām personu kategorijām⁹⁰. Turpretī ar pašu LESD 277. panta formulējumu tiek izslēgti akti bez vispārējas piemērojamības, proti, lēmumi, kas adresēti privātpersonai⁹¹. Taisnība gan, lietās par Luksemburgas vietējās personāla komitejas vēlēšanu vai deputātu iecelšanas apstrīdēšanu⁹², kā arī par gadījumu, kurā Padome bija noraidījusi kandidatūru⁹³, Vispārējā tiesa veica papildu pārbaudi. Abas lietas attiecās uz vispārpiemērojamiem aktiem, kas bija apstrīdēto aktu pieņemšanas pamatā (uz Luksemburgas vietējās personāla komitejas statūtiem⁹⁴ vai paziņojumu par vakanci ar aicinājumu pieteikties konkursam)⁹⁵.

119. Tādējādi saskaņā ar Vispārējās tiesas judikatūru iebilde par prettiesiskumu, kas papildus tiek izvirzīta saskaņā ar LESD 277. pantu, prioritāri apstrīdot kāda cita akta tiesiskumu, ir pieņemama vienīgi tad, ja pastāv saikne starp šo tiesību aktu un tiesību normu, uz kuras prettiesiskumu tiek

⁸⁸ Judikatūra pieļauj, ka iebildi par prettiesiskumu var izvirzīt ne tikai privātpersonas, bet arī tā dēvētie “privileģētie” prasītāji. Skat. spriedumu, 2003. gada 10. jūlijs, Komisija/ECB (C-11/00, EU:C:2003:395). Ģenerālvokāti jau ilgu laiku iepriekš bija pauduši atbalstu tam, lai tā dēvētajiem “privileģētajiem” prasītājiem šāda iespēja tiktu atzīta. Skat. tostarp ģenerālvokāta G. Slinna [*G. Slynn*] secinājumus lietā Francija/Komisija, 181/85, nav publicēti, EU:C:1986:491, 702. un 703. lpp. Tomēr Tiesa neparedz dalībvalstīm iespēju atsaukties uz tām adresēta lēmuma vai direktīvas prettiesiskumu kā tādu pamatu aizstāvībai pret prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, kas pamatots ar šī lēmuma vai šīs direktīvas neizpildi (spriedums, 2012. gada 18. oktobris, Komisija/Čehijas Republika, C-37/11, EU:C:2012:640, 46. punkts). Tāda pati argumentācija ir piemērojama gadījumā, kurā dalībvalsts formāli nebija lēmuma adresāte – kā Padomes, kas ir šī lēmuma autore, locekļi dalībvalstij noteikti vajadzēja par to zināt, un līdz ar to tai vajadzēja būt pilnībā spējīgai celt prasību par tā atcelšanu (spriedums, 2019. gada 27. marts, Komisija/Vācija, C-620/16, EU:C:2019:256, 90. punkts).

⁸⁹ Šajā ziņā vēlos norādīt, ka pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā iebildi par prettiesiskumu Līgumi ierobežoja, to attiecinot tikai uz regulām (skat. EEKL 184. pantu, kas kļuva par EKL 244. pantu, tagad – LESD 277. pants). Tomēr judikatūra drīz pavēra šo ceļu arī attiecībā uz citiem iestāžu tiesību aktiem, kuri, lai arī tiem nav regulas formas, “rada analogas sekas”, pat ja tie nav “reglamentējoši akti šaurā nozīmē” (spriedums, 1979. gada 6. marts, *Simmmenthal*/Komisija, 92/78, EU:C:1979:53, 35. un nākamie punkti).

⁹⁰ Spriedums, 2001. gada 31. maijs, *Sadam Zucherifici* u.c./Padome, C-41/99 P, EU:C:2001:302, 24. punkts.

⁹¹ Spriedums, 1987. gada 24. septembris, *Acciaierie e Ferriere di Porto Nogaro*/Komisija, 340/85, EU:C:1987:384, 5. punkts. Tiesa atgādināja, ka “no pastāvīgās judikatūras izriet, ka prasītāja saistībā ar prasību atcelt tiesību aktu, kura vērsta pret individuālu lēmumu, nevar, ceļot iebildi par prettiesiskumu, atsaukties uz citu tādu individuālu lēmumu prettiesiskumu, kas ir bijuši tai adresāti un kas kļuvuši galīgi”.

⁹² Spriedums, 2004. gada 22. aprīlis, *Schintgen*/Komisija, T-343/02, EU:T:2004:111.

⁹³ Spriedums, 2004. gada 23. marts, *Theodorakis*/Padome, T-310/02, EU:T:2004:90.

⁹⁴ Spriedums, 2004. gada 22. aprīlis, *Schintgen*/Komisija, T-343/02, EU:T:2004:111, 25. punkts.

⁹⁵ Spriedums, 2004. gada 23. marts, *Theodorakis*/Padome, T-310/02, EU:T:2004:90, 48. un 49. punkts.

norādīts; vispārpiemērojamam aktam, uz kura prettiesiskumu tiek norādīts, tieši vai netieši ir jābūt piemērojamam lietā, kas ir prasības priekšmets, un ir jāpastāv tiešai juridiskai saiknei starp apstrīdēto individuālo lēmumu un attiecīgo vispārpiemērojamo aktu⁹⁶.

120. Vai var uzskatīt, ka lēmumam par [tiesnešu] iecelšanu ir divējāds – gan individuāla akta (attiecībā uz ieceltajām personām), gan vispārpiemērojama akta (saistībā ar ietekmi, ko tas rada attiecībā uz Savienības tiesību subjektiem) – raksturs, kā to tiesas sēdē apgalvoja Komisija un HG?

121. Protams, Tiesa jau ir atzinusi, ka Padomes aktam var būt divējāds raksturs un tas var būt vienlaikus gan vispārpiemērojams akts, ciktāl tas vispārīgi un abstrakti ir adresēts noteiktai saņēmēju kategorijai (piemēram, akts, ar kuru aizliedz nodot līdzekļus un saimnieciskos resursus to personu un vienību rīcībā, kuru vārdi ir aplūkojamo aktu pielikumos esošajos sarakstos), un individuālu lēmumu virkne (attiecībā pret šīm personām un vienībām)⁹⁷. Šāda veida akts patiešām atbilst vispārpiemērojama akta definīcijai, ciktāl i) tam ir juridiskas sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām, ii) tas tieši vai netieši ir piemērojams lietā, par kuru ir celta prasība, un iii) tam ir tieša juridiska saikne ar apstrīdēto individuālo lēmumu.

122. Man tomēr nešķiet, ka tas būtu lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu gadījums.

123. Pirmkārt, aktu par tiesneša iecelšanu nevar vispārēji raksturot kā aktu, kas piemērojams lietā, par kuru ir celta prasība. Otrkārt, lēmumam par [tiesnešu] iecelšanu nav nekādas tiesas (vai netiesas) juridiskas saiknes ar individuālajiem lēmumiem, ko prasītāji ir apstrīdējuši CDT (lietā *Simpson* tas ir Padomes lēmums, ar kuru tika noraidīta šīs personas paaugstināšana AD 9 pakāpē; lietā HG – iecelējinstītūcijas trīspusējais lēmums, ar kuru šai personai tika noteikts disciplinārsods un piespriests atlīdzināt Komisijai nodarītos zaudējumus). Treškārt, šajā lietā Vispārējā tiesā apstrīdētie individuālie akti izskatāmajās lietās nav tādi individuālie lēmumi, par kuriem ir celta prasība, bet gan spriedumi, kas ir apelācijas sūdzības priekšmets. Ceturtkārt, lēmums par [tiesnešu] iecelšanu neattiecas uz “vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām”, un visus Savienības tiesību subjektus, kas ir CDT kompetencē, arī nevar uzskatīt par šādu personu kategoriju, uz kurām “attiecas” gada lēmums par [tiesnešu] iecelšanu. Apstākļi, ka šis lēmums ir ticis publicēts OV, nevar ietekmēt tā juridisko raksturu. Tā, piemēram, arī Komisijas lēmumi valsts atbalsta jomā ir publicēti OV, tomēr tas nenozīmē, ka tie ir vispārpiemērojami tiesību akti.

124. Līdz ar to uzskatu, ka lēmumu par [tiesnešu] iecelšanu nevar uzskatīt par vispārpiemērojamu aktu, kas, pamatojoties uz LESD 277. pantu, var būt tiesiskuma papildu pārbaudes priekšmets.

125. Tas tomēr nenozīmē, ka prasītājs nevarētu lūgt, lai tiek veikta pārbaude par pārkāpumu, kas, iespējams, ir ticis pieļauts, iecelot kādu no tiesnešiem, kurš ir prasītāja lietas iztiesāšanas sastāvā. Ņemot vērā, ka [prasītāja] prasība ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, viņš var atsaukties uz Hartā, it īpaši tās 47. pantā, garantētajām tiesībām. Šajā ziņā to nevar uzskatīt par “papildu pārbaudi” *stricto sensu*. Tā nav [tiesnešu] iecelšanas lēmuma pārbaude, bet drīzāk tiek vērtēts, vai ir noticis tiesību uz tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpums sakarā ar to, ka iztiesāšanas sastāvā ir bijis tiesnesis, kura iecelšanas procedūrā ir pieļauts pārkāpums.

⁹⁶ Spriedums, 2019. gada 30. aprīlis, *Wattiau*/Parlaments, T-737/17, EU:T:2019:273, 56. punkts un tajā minētā judikatūra. Šajā judikatūrā ir piemēroti principi, kurus Tiesa jau ir izstrādājusi 1966. gada 13. jūlija spriedumā *Itālija/Padome un Komisija*, 32/65, EU:C:1966:42, 594. lpp.

⁹⁷ Spriedums, 2013. gada 23. aprīlis, *Gbagbo* u.c./Padome, no C-478/11 P līdz C-482/11 P, EU:C:2013:258, 56. punkts.

Argumentācija, ko šajā ziņā vispārējā tiesa ir ietvērusi spriedumā FV

126. Lai vērtētu tiesnešu iecelšanas likumību spriedumā FV un arī pārskatāmajos spriedumos, Vispārējā tiesa balstījās uz 2008. gada 1. jūlija spriedumu *Chronopost* un *La Poste/UFEX* u.c.⁹⁸.

127. Proti, tā uzskatīja, ka tad, “ja attiecībā uz tiesas sastāva, kas ir spriedis pirmajā instancē, neatbilstību tiesiskajam regulējumam ir izteikti iebildumi, kuri nav acīmredzami nenopietni, apelācijas tiesai ir pienākums pārbaudīt tā atbilstību tiesiskajam regulējumam. Pamats, kas attiecas uz iztiesāšanas sastāva neatbilstību tiesiskajam regulējumam, ir absolūts pamats, kas tiesai ir jāizvērtē pēc savas ierosmes pat tad, ja atsaukšanās uz šo neatbilstību tiesiskajam regulējumam pirmajā instancē nav notikusi (šajā nozīmē skat. [spriedumu *Chronopost*], 44.–50. punkts)”⁹⁹.

128. Manuprāt, šis judikatūras piemērošana pārskatāmajos spriedumos ir kļūdaina, jo netiek ievērots sprieduma *Chronopost* tvērums un Savienības iestāžu izdoto aktu tiesiskuma prezumpcija.

129. Šajā lietā Tiesa bija atcēlusi Vispārējās tiesas sākotnēju spriedumu un nodevusi lietu atpakaļ Vispārējai tiesai. Vispārējā tiesa šo lietu uzticēja *iztiesāšanas sastāvam, kurā tiesnesis referents bija tas pats tiesnesis, kas bija parakstījis pārsūdzēto spriedumu*. Pēc tam lietas dalībnieki izteica šaubas par procedūras Vispārējā tiesā likumību. Izskatot (jaunu) apelācijas sūdzību, Tiesa pēc būtības šos argumentus noraidīja¹⁰⁰.

130. Pirms tiek veikta pārbaude, Tiesa nosprieda, ka “[..] ikvienai tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai, ņemot vērā lietas iztiesāšanas sastāvu, tā ir uzskatāma par šādu neatkarīgu un objektīvu tiesu, ja šajā jautājumā ir izteikti iebildumi, kas jau sākotnēji nešķiet acīmredzami nepamatoti. Šādas pārbaudes nepieciešamība ir saistīta ar pārliecības, kāda demokrātiskā sabiedrībā ir jānodrošina tiesām, radīšanu tiesu sistēmai pakļautajām personām [..]. No tā izriet, ka gadījumā, ja apelācijas tiesvedībā šajā jautājumā ir izvirzīti iebildumi, kuri, kā tas ir šajā lietā, nav acīmredzami nepamatoti, Tiesai ir jāpārbauda tās Pirmās instances tiesas iztiesāšanas sastāvs, kas taisīja pārsūdzēto spriedumu”¹⁰¹.

131. Spriedumā *Chronopost* izmantotās pieejas pamatā ir *tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu*. Šo tiesību saturs, kā tas noteikts spriedumā *Chronopost*, atbilst ECPAK 6. panta 1. punkta formulējumam un Hartas 47. panta 2. punktam: “Ikvienam ir tiesības uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā [tiesību aktos noteiktā] tiesā”¹⁰².

⁹⁸ C-341/06 P un C-342/06 P, turpmāk tekstā – “spriedums *Chronopost*”, EU:C:2008:375.

⁹⁹ Spriedums FV, 66. punkts. Skat. arī spriedumus, 2018. gada 19. jūlijs, *Simpson/Padome*, T-646/16 P, nav publicēts, EU:T:2018:493, 38. punkts, un 2018. gada 19. jūlijs, HG/Komisija, T-693/16 P, EU:T:2018:492, 39. punkts.

¹⁰⁰ Spriedums *Chronopost*, 60. punkts.

¹⁰¹ Spriedums *Chronopost*, 46. un 47. punkts.

¹⁰² Spriedums *Chronopost*, 45. punkts.

132. Pārskatāmo spriedumu kontekstā, kā arī spriedumā FV Vispārējā tiesa vērtēja CDT iztiesāšanas sastāvu, kurš bija pieņēmis šos spriedumus, likumību, ņemot vērā tādu iespējamu pārkāpumu tā locekļu iecelšanas procedūrā, uz ko attiecas prasība, ka tiesai ir jābūt *noteiktai tiesību aktos*¹⁰³.

133. Tomēr, iepazīstoties ar spriedumu *Chronopost*, atklājas, ka ikvienas tiesas pienākums pēc savas ierosmes kā absolūtu pamatu pārbaudīt tās sastāvu, “ja šajā jautājumā ir izteikti iebildumi, kas jau sākotnēji nešķiet acīmredzami nepamatoti”, ir saistīts ar *neatkarības* un *objektivitātes* aspektiem¹⁰⁴. Tādējādi, ja kāda Savienības tiesa nodod lietu tādām vai citām iztiesāšanas sastāvam ar to vai citu tiesnesi referentu¹⁰⁵, tai ir jāpārlicinās, ka, ņemot vērā, pirmkārt, šo iztiesāšanas sastāvu un, otrkārt, aplūkojamās lietas specifiskās īpatnības, nevar rasties nekādas saprātīgas šaubas par to personu neatkarību un objektivitāti, kuras lems par šo lietu.

134. Tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu aspekts, kas atbilst tiesībām tikt uzklautam *tiesību aktos noteiktā* tiesā, ko Tiesa min sprieduma *Chronopost* 45. punktā, nav minēts šā sprieduma 46. un turpmākajos punktos. Nedomāju, ka virspalāta šo argumentu ir šādi formulējusi nejaūši vai neapzināti.

135. Sprieduma 45. punktā ir vienīgi pilnībā pārņemts ECPAK 6. panta 1. punkta un Hartas 47. panta formulējums. Pēc tam, 46., 47. un 48. punktā, ir aplūkots būtiskais jautājums par pārbaudi pēc savas iniciatīvas attiecībā uz attiecīgās lietas iztiesāšanas sastāvu *neatkarību un objektivitāti*. Jautājums, vai tiesa ir “noteikta tiesību aktos”, nav aplūkots agrāk. Ja šis jautājums ir būtisks, to acīmredzami var uzdot – kā lietā FV – lietas dalībnieks, kam šajā ziņā ir šaubas.

136. Līdz ar to man šķiet, ka, pamatodamās uz spriedumu *Chronopost*, lai pārbaudītu tiesnešu, kuri ietilpst pirmās instances tiesas iztiesāšanas sastāvā, iecelšanas likumību, ņemot vērā tiesības uz tiesību aktos noteiktu tiesu, spriedumā FV un līdz ar to pārskatāmajos spriedumos ir pārsniegts sprieduma *Chronopost* tvērums.

Iespēja pārbaudīt tiesneša iecelšanas likumību

137. Padomes akts par CDT tiesnešu iecelšanu ir Savienības iestādes izdots akts, pamatojoties uz LESD 257. panta ceturto daļu. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz šiem aktiem principā attiecas tiesiskuma prezumpcija un tie rada tiesiskas sekas tik ilgi, kamēr tie nav atsaukti, atcelti prasības atcelt tiesību aktu ietvaros vai pasludināti par spēkā neesošiem pēc prejudiciāla nolēmuma pieņemšanas vai iebildes par prettiesiskumu apmierināšanas¹⁰⁶.

138. Līdz ar to Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, kad tā kritēriju, kas attiecas uz pārbaudi, kura pēc savas ierosmes tiek veikta par tiesu neatkarību un objektivitāti (“ja šajā jautājumā ir izteikti iebildumi, kas jau sākotnēji nešķiet acīmredzami nepamatoti”¹⁰⁷), pārnesa uz pārbaudi, vai

¹⁰³ Spriedums FV, 72.–76. punkts. Vispārējā tiesa šajā spriedumā galu galā savus konstatējumus saista ar tiesību subjektu un sabiedrības palāvību uz tiesu neatkarību un objektivitāti šī jēdziena abstraktā nozīmē (78. punkts). Neviens nav apgalvojis, ka bija kāds iemesls uzskatīt, ka šajā lietā aplūkojamā iztiesāšanas sastāva neatkarība un objektivitāte raisa kaut mazākās šaubas. Tas pats attiecas uz lietām, kas šobrīd tiek pārskatītas (skat. šo secinājumu 44. punktu).

¹⁰⁴ Spriedums *Chronopost*, 46.–48. punkts.

¹⁰⁵ Vai, attiecīgā gadījumā, to nodod tādām vai citām ģenerālvokātam. Tādējādi, piemēram, mūsu Tiesa atturas piešķirt lietu, kurai ir saistība ar nosacijumiem, kas reglamentē Eiropas apcietināšanas orderi, ģenerālvokātam, kuru ir ieteikusi izsniegšanas dalībvalsts, vai ģenerālvokātam, kuru ir ieteikusi izpildes dalībvalsts.

¹⁰⁶ Spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 52. punkts un tajā minētā judikatūra.

¹⁰⁷ Spriedums *Chronopost*, 46. punkts.

tiesneša iecelšanā ar Padomes aktu, uz kuru attiecas tiesiskuma prezumpcija, ir ticis pieļauts pārkāpums. Man šķiet, ka šī tiesiskuma prezumpcija atspoguļo arī tiesiskās drošības principu, kura mērķis ir nodrošināt situāciju un tiesisko attiecību, ko regulē Savienības tiesības, paredzamību¹⁰⁸.

139. Līdz ar to, ja nav pierādījumu, ar ko pirmšķietami tiktu apšaubīta lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu likumība, tiesai pašai nav pienākuma uzdot šo jautājumu pēc savas ierosmes¹⁰⁹. Izsakoties vēl skaidrāk – Savienības tiesu kontekstā pēc svinīgās Tiesas sēdes, kurā katrs jaunais tiesnesis dod zvērestu, – tiesai, kurā šis tiesnesis ieņems amatu, *nav* pienākuma detalizēti un pēc savas ierosmes pārbaudīt minētā tiesneša iecelšanas procedūru, tostarp tai nav pienākuma punktu pa punktam pārbaudīt lēmuma par tiesneša iecelšanu argumentāciju, lai pārliecinātos par šī lēmuma spēkā esamību.

140. Lietas dalībnieks, protams, var celt iebildi par viņa lietu izskatošā iztiesāšanas sastāva locekļa iecelšanas likumību, kā tas bija lietā FV. Iebilde ir jāceļ, līdzko šim lietas dalībniekam ir kļuvuši zināmi visi šīs iebildes celšanai nepieciešamie elementi, proti, i) iecelšanas procedūrā pieļautais (apgalvotais) pārkāpums un ii) apstākļi, ka tiesnesis (vai tiesneši), kurus skar šis apgalvotais pārkāpums, ietilpst iztiesāšanas sastāvā, kas skata šī lietas dalībnieka lietu. Parasti šāda iebilde ir jāceļ attiecīgajā tiesā. Šī iemesla dēļ šāda iebilde ir jāceļ pēc iespējas ātrāk, negaidot, ka pirmā instance pasludinās nelabvēlīgu nolēmumu. Tomēr atsevišķos gadījumos var būt pamats (atbilstoši termiņiem, kas tiesību aktos paredzēti apelācijas sūdzības iesniegšanai) uz šo problēmu norādīt tikai apelācijas instancē (piemēram, kad šī problēma ir kļuvusi zināma vienīgi pēc pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanas). Tomēr, jo ilgāku laiku pēc tiesneša iecelšanas datuma šī iebilde tiek celta, jo lielāka ir iespēja, ka tiesai veicamajā samērošanas uzdevumā tiesiskās drošības principam būs lielāks pārsvars pār tiesību aktos noteiktas tiesas principu. *Ja vien* aplūkojamais pārkāpums netiks uzskatīts par pietiekami smagu, lai tas būtu “kļūst pārkāpums” vai apdraudētu tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pašu būtību, ir iespējams, ka pārsvaru gūs vajadzība nodrošināt tiesisko drošību un *res judicata* spēku.

141. Spriedumā FV un līdz ar to arī pārskatāmajos spriedumos Vispārējā tiesa gluži vienkārši savā analizē nav ņēmusi vērā Savienības iestāžu izdoto aktu tiesiskuma prezumpcijas, kā arī tiesiskās drošības un *res judicata* spēka principa ietekmi.

142. Līdz ar to uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi būtisku kļūdu, pārbaudīdama CDT iztiesāšanas sastāva likumību no tās locekļu iecelšanas procedūras likumības viedokļa un pēc tam automātiski atceldama apstrīdēto spriedumu, neņemot vispār vērā šos būtiskos aspektus.

Par Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudējumu

143. Pārskatīšanas procedūru regulējošajās normās, it īpaši LESD 256. panta 2. punkta otrajā daļā, nav ietverta jēdzienu “Savienības tiesību vienotība” un “Savienības tiesību konsekvence” definīcija. Tomēr man šķiet, ka *apdraudējums Savienības tiesību vienotībai* ir jākonstatē it īpaši gadījumā,

¹⁰⁸ Spriedums, 1996. gada 15. februāris, *Duff* u.c., C-63/93, EU:C:1996:51, 20. punkts.

¹⁰⁹ Savukārt, ja tiesas rīcībā ir fakti, kas liek apšaubīt šāda lēmuma likumību, tai būtu jāveic pārbaude pēc savas ierosmes, negaidot, ka kāds no izskatāmās lietas dalībniekiem vērsīsies ar šo problēmu.

kad Vispārējā tiesa nav ievērojusi īpaši svarīgas Savienības tiesību normas vai principus, bet *apdraudējums Savienības tiesību konsekvencei* ir jākonstatē gadījumā, kad Vispārējā tiesa nav ievērojusi pastāvošo Savienības tiesu judikatūru¹¹⁰.

144. Tiesas līdz šim pasludinātajos pārskatīšanas spriedumos ir iespējams noteikt četrus vērtēšanas kritērijus, kas ir noderīgi, lai konstatētu Savienības tiesību vienotības vai konsekvences iespējamu apdraudējumu: pirmkārt, Vispārējās tiesas spriedums var kļūt par precedentu turpmākām lietām; otrkārt, Vispārējā tiesa ir atkāpusies no Tiesas pastāvīgās judikatūras; treškārt, Vispārējās tiesas kļūdas attiecas uz jēdzienu, kas skar ne tikai civildienesta tiesības, bet ir piemērojams neatkarīgi no izskatāmā jautājuma, un, ceturtkārt, tiesību normām vai principiem, ko Vispārējā tiesa nav ievērojusi, ir svarīga nozīme Savienības tiesību sistēmā¹¹¹. Šie kritēriji, kas var tikt aplūkoti “kopumā”¹¹², nav kumulatīvi, un tāpat tie visi obligāti nav jāizpilda, lai tiktu konstatēts Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudējums¹¹³.

Par pirmo kritēriju

145. Saskaņā ar pirmo kritēriju, lai konstatētu Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudējumu, ir nepieciešams, lai Vispārējās tiesas spriedums varētu kļūt par precedentu turpmākām lietām.

146. Lai arī CDT vairs nepastāv un šāds lēmums par [tiesnešu] iecelšanu bija pēdējais, lietas FV, lietas *Simpson* un lietas HG attīstība skaidri parāda, kā šī judikatūra var kļūt par precedentu turpmākām lietām. Proti, spriedumā FV izmantotā pieeja tika atkārtota pārskatāmajos spriedumos. Pat ja pārējie spriedumā FV minētā iztiesāšanas sastāva pieņemtie spriedumi, cik man zināms, ir kļuvuši galīgi vai par tiem iesniegtās apelācijas sūdzības nav balstītas uz lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu nelikumību, ar šīm lietām radītais precedents pārsniedz šī konkrētā strīda robežas. Izvērstā interpretācija par spriedumu *Chronopost* attiecībā uz iespēju veikt iztiesāšanas sastāva likumības papildu pārbaudi, kā arī tiesiskās drošības principa pilnīga neievērošana attiecībā uz tiesneša iecelšanas procedūras varbūtēja pārkāpuma sekām, manuprāt, pati par sevi turpmākās lietās var izkropļot jēdziena “tiesību aktos noteikta tiesa” pareizo analīzi, neatkarīgi no tā, vai šī analīze tiek izmantota kā precedents angloamerikāņu tiesību kontekstā vai arī saskaņā ar civiltiesību tradīcijām, izmantojot judikatūru kā interpretēšanas līdzekli.

147. Turklāt pārskatāmo spriedumu un sprieduma FV sekas uz šādām lietām var paplašināties gandrīz bezgalīgi. Šeit atgādināšu, ka Vispārējā tiesā jau ir iesniegta apelācijas sūdzība, ar ko tiek apstrīdēta tādas Vispārējās tiesas palātas sastāva likumība, kurā amatā bija viens no tiem CDT tiesnešiem, kas bija iecelti ar lēmumu par [tiesnešu] iecelšanu¹¹⁴. Turklāt jānorāda, ka šīs sekas pārsniedz Eiropas Savienības ģeogrāfiskās robežas. Prasītājs lietā *Ástráðsson* Islandes tiesās bija atsaucies uz spriedumu FV, lai pamatotu argumentu, ka spriedumi, ko ir pieņēmis tiesnesis, kura iecelšana neatbilst tiesiskajam regulējumam, ir jāatceļ¹¹⁵.

¹¹⁰ Šajā ziņā piekritu savas kolēģes ģenerāladvokātes J. Kokotes [J. Kokott] paustajam viedoklim lietā Komisija/*Strack*, pārskatīšana, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:573, 75. punkts.

¹¹¹ Spriedumi, 2009. gada 17. decembris, M/*EMEA*, pārskatīšana, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 62.–65. punkts, un 2013. gada 28. februāris, *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 50.–53. punkts.

¹¹² Spriedums, 2009. gada 17. decembris, M/*EMEA*, pārskatīšana, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 66. punkts.

¹¹³ Ģenerāladvokāta P. Mengoci, viedoklis lietā *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, 70. punkts.

¹¹⁴ Lieta *Crocs/EUIPO* un *Gifi Diffusion*, C-320/18 P.

¹¹⁵ Spriedums *Ástráðsson*, 42. punkts.

Par otro, trešo un ceturto kritēriju

148. Pārskatāmajos spriedumos Vispārējā tiesa nav ievērojusi, pirmkārt, iecelšanas procedūrās pieļautā pārkāpuma ietekmi uz tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu saistībā ar tiesībām uz “tiesību aktos noteiktu tiesu” un sekas, kas no tā izriet, it īpaši attiecībā uz tiesiskās drošības principu, un, otrkārt, Savienības iestāžu izdoto aktu tiesiskuma prezumpcijas un tiesiskās drošības principa apjomu un to ietekmi uz iespēju pārbaudīt tiesneša iecelšanu tādas procedūras kontekstā, kura neattiecas uz lēmuma par [tiesnešu] iecelšanu likumību.

149. Šo tiesību normu nozīmība Savienības tiesību sistēmā ir acīmredzama, un tā iepriekš šajos secinājumos ir tikusi pietiekami analizēta. Pat ja Vispārējās tiesas skatītās lietas un uzdotie jautājumi nebūtu iepriekš bijuši un nebūtu spēkā Tiesas pastāvīgās judikatūras par tiesnešu iecelšanas CDT likumības pārbaudi, Vispārējai tiesai tomēr bija pienākums ievērot šajos secinājumos minēto Tiesas pastāvīgo judikatūru par šīm tiesībām un principiem. Turklāt ir skaidrs, ka šīs normas, tiesības un principi neattiecas tikai uz civildienesta tiesībām, bet tie neatkarīgi no konkrētās lietas priekšmeta ir piemērojami jebkurām tiesiskajām attiecībām, uz kurām attiecas Savienības tiesības, jo tie ir būtiski un tiem ir transversāls raksturs.

150. No iepriekš minētā izriet, ka, ņemot vērā izskatāmajās apelācijas lietās pieļautās kļūdas, kā arī šo apelācijas lietu iznākumā izdarītos secinājumus, Vispārējā tiesa nav ievērojusi Tiesas pastāvīgo judikatūru un ir pārkāpusi tiesību normas, kam ir īpaša nozīme Savienības tiesību sistēmā un kas ir piemērojamas neatkarīgi no konkrētās lietas priekšmeta.

151. Izklāstīto iemeslu dēļ uzskatu, ka visi ar Tiesas judikatūru noteiktie kritēriji ir izpildīti, un iesaku Tiesai konstatēt, ka ar pārskatāmajiem spriedumiem tiek apdraudēta Savienības tiesību vienotība un konsekvence.

Par pārskatīšanas sekām

152. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 62.b panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka tad, ja Tiesa konstatē, ka ar Vispārējās tiesas lēmumu tiek apdraudēta Savienības tiesību vienotība un konsekvence, tā lietu nodod atkārtotai izskatīšanai Vispārējai tiesai, kam ir saistoši Tiesas konstatētie tiesību jautājumi. Nododot lietu, Tiesa var norādīt Vispārējās tiesas nolēmuma sekas, kuras attiecībā uz lietas dalībniekiem ir jāuzskata par galīgām. Izņēmuma gadījumā, ja tomēr, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātu, lietas iznākuma pamatā ir konstatētie fakti, uz kuriem pamatojas Vispārējās tiesas lēmums, Tiesa pieņem galīgo lēmumu.

153. No minētā izriet, ka Tiesa nevar nolemt, ka ir apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence, neņemot vērā šī lēmuma ietekmi uz abām izskatāmajām lietām¹¹⁶.

¹¹⁶ Spriedums, 2015. gada 10. septembris, *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija, pārskatīšana, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 60. punkts un tajā minētā judikatūra.

Pārskatīšanas sekas uz spriedumu Simpson

154. Ar spriedumu *Simpson* Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto CDT rīkojumu kopumā sakarā ar “likumīgas tiesas principa” pārkāpumu, pirms tam nevērtējot prasītāja izvirzītos pamatus, un nodeva lietu citai Vispārējās tiesas palātai – nevis tai, kas bija lēmusi par apelācijas sūdzību –, lai tā par prasības pieteikumu lemtu pirmajā instancē¹¹⁷.

155. Vispārējās tiesas pieļauto kļūdu tiešās sekas ir tādas, ka ir jāatceļ spriedums *Simpson* kopumā un lieta ir jānodod atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā kā *apelācijas* tiesa varētu lemt par diviem prasītāja izvirzītajiem pamatiem.

Pārskatīšanas sekas uz spriedumu HG

156. Ar spriedumu HG Vispārējā tiesa atcēla pārsūdzēto spriedumu kopumā sakarā ar “likumīgas tiesas principa” pārkāpumu, pirms tam nevērtējot prasītāja izvirzītos pamatus, un nodeva lietu citai Vispārējās tiesas palātai – nevis tai, kas bija lēmusi par apelācijas sūdzību –, lai tā par prasības pieteikumu lemtu pirmajā instancē¹¹⁸.

157. Arī šis spriedums ir jāatceļ kopumā, un lieta ir jānodod atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā kā *apelācijas* tiesa varētu lemt par četriem prasītāja izvirzītajiem pamatiem.

Pārskatīšanas sekas uz spriedumu FV

158. Spriedums FV, kas nav ticis pārskatīts to procesuāla rakstura iemeslu dēļ, kurus esmu izklāstījusi šo secinājumu 36. punktā, ir pārskatāmo spriedumu pamatā un līdz ar to bija manas analīzes sākumpunkts. Tā kā tas nav ticis pārskatīts, šis Vispārējās tiesas spriedums ir kļuvis galīgs.

159. No manas analīzes izriet, ka spriedumā FV ir pieļautas vairākas kļūdas, kas var apdraudēt Savienības tiesību vienotību un konsekveni. Šobrīd šis risks nav teorētisks. Šis apdraudējums konkretizējās, kad Vispārējā tiesa pasludināja pārskatāmos spriedumus atbilstoši sprieduma FV judikatūrai. Šajā posmā man šķiet neiespējami, ka šī pārskatīšana varētu ietekmēt lietas FV turpinājumu; šo lietu Vispārējā tiesa gatavojas skatīt kā pirmās instances tiesa (lieta T-27/18 RENV). Tomēr, ja Tiesa piekrīt šajos secinājumos sniegtajai analīzei, manuprāt, ir svarīgi uzsvērt, ka spriedums FV ir kļūdainis un vairs nevar tikt uzskatīts par precedentu vai interpretēšanas līdzekli turpmākās lietās.

Par tiesāšanās izdevumiem

160. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 195. panta 6. punktu, ja pārskatāmais Vispārējās tiesas nolēmums ir pieņemts saskaņā ar LESD 256. panta 2. punktu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

¹¹⁷ Šī lieta šobrīd tiek izskatīta Vispārējā tiesā. Skat. lietu *Simpson*/Komisija, T-441/18 RENV (apturēta).

¹¹⁸ Šī lieta šobrīd tiek izskatīta Vispārējā tiesā. Skat. lietu HG/Komisija, T-440/18 RENV (apturēta).

161. Nepastāv īpaši noteikumi par tiesāšanās izdevumu sadali pārskatīšanas procedūrā¹¹⁹. Ņemot vērā šādas procedūras raksturu – tā tiek uzsākta pēc pirmā ģenerāladvokāta iniciatīvas –, atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksei lietas dalībnieki un Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas, kas ir piedalījušās pārskatīšanas procedūrā Tiesā, sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar šo procedūru paši¹²⁰. Tomēr Tiesa vienmēr par to var nolemt citādi atkarībā no lietas rakstura un tās izdarītā secinājuma rakstura¹²¹.

162. Ņemot vērā, ka šo lietu pamatā ir tiesnešu iecelšanas procedūras pārkāpums, par kuru ir atbildīga vienīgi Padome, man šķiet atbilstoši, ka Padomei, lai arī tā ir lietas dalībniecē vienīgi lietā *Simpson*, ir jāsedz gan savi pašas tiesāšanās izdevumi, gan *Simpson* un HG tiesāšanās izdevumi. Komisijai un Bulgārijas valdībai ir jāsedz pašām savi tiesāšanās izdevumi.

Secinājumi

163. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai nolemt šādi:

- Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2018. gada 19. jūlija spriedumi *Simpson*/Padome (T-646/16 P) un HG/Komisija (T-693/16 P) apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci.
- Atcelt minētos spriedumus.
- Nosūtīt lietas Eiropas Savienības Vispārējai tiesai atkārtotai izskatīšanai.
- Piespriest Eiropas Savienības Padomei segt *E. Simpson* un HG tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar pārskatīšanas procedūrām, kā arī pašai savus tiesāšanās izdevumus.
- Eiropas Komisija un Bulgārijas valdība pašas sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar pārskatīšanas procedūrām.

¹¹⁹ Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] viedokli lietā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija, pārskatīšana, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:593, 99. punkts.

¹²⁰ Šāds risinājums tika pieņemts pirmajās divās pārskatīšanās (spriedumi, 2009. gada 17. decembris, *M/EMEA*, pārskatīšana, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 73. punkts, un 2013. gada 28. februāris, *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 61. punkts) un pēdējā pārskatāmajā lietā (spriedums, 2015. gada 10. septembris, *Missir Mamachi di Lusignano* /Komisija, pārskatīšana, C-417/14 RX-II, EU:C:2015:588, 67. punkts).

¹²¹ Tādējādi trešajā pārskatīšanās (spriedums, 2013. gada 19. septembris, Komisija/*Strack*, pārskatīšana, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 71. punkts) Komisijai tika piespriests segt *Guido Strack* tiesāšanās izdevumus.